

Василь БУДЕННИЙ

Пожнивна Меса

Буденний Василь Йосипович народився 20 вересня 1947 року в селі Смолині Чернігівського району в хліборобській сім'ї. Зачерпнувши з джерел дитинства чистоти й селянської мудрості, він поніс це стежками й магістралями сьогодення.

Здобувши вищу філологічну освіту в Київському педінституті ім.О.М.Горького, працював на освітянській ниві.

Дебютував Василь Буденний у колективній збірці "Серце співає", яка вийшла у видавництві "Радянський письменник". А потім одна за одною з'являлися його поетичні книги: "Дарунки вересня", "Орбіта зернини", "Третє повернення", "Живиця жнивного тепла", "Моя ти, земле", "Сиве багаття", "Під сьомим небом", "На вістрі власного меча", "Дев'ятисил", "Осяяння", "Шлях до осяяння", "Шляхами осяяння", "Життя у слові", а також дві книжки для дітей "Абетка-мозаїка" та "У школі і вдома".

З кінця 80-х років Василь Буденний працює у Чернігівському педагогічному інституті ім.Т.Г.Шевченка.

До літературної премії імені Олекси Десняка, якої поет удостоєний 1979 року, додалася літературна премія ім.М.М.Коцюбинського за книгу "Шлях до осяяння".

Василь БУДЕННИЙ

ПОЖИВНА МЕСА

Чернігів
2005

ББК 84(4УКР=УКР)-5

Б 90

Буденний В.Й.

Б 90 Поживна меса: Вибране. – Чернігів: КП "Видавництво "Чернігівські обереги", 2005. – 248 с.

ISBN 966-533-282-1

Півтора десятка книг вийшло з-під пера талановитого чернігівського поета Василя Буденного. В них - любов до землі, людини, захоплення красою рідної природи. Поезія цього автора позначена динамікою, пружністю думки і слова, розмаїттям ритмічного малюнка.

Василь Буденний вболіває за долю Вітчизни, за людину праці, її земні клопоти, надії і сподівання.

Розрахована на широке коло читачів.

ББК 84(4УКР=УКР)-5

ISBN 966-533-282-1

© В.Й.Буденний, 2005

© КП "Видавництво

"Чернігівські обереги", 2005

ІЗ ЗБІРКИ "ДАРУНКИ ВЕРЕСНЯ"

* * *

На порозі весна, – обережно!
Почорнілих снігів не топчи,
Бо з-під них, наче думи бентежні,
Б'ються пролісків сині ключі.

Перші квіти – крізь вітер яружний,
Крізь морозець – сміливе стебло.
Хай тендітні пелюстки, та мужні,
Що дарують людині тепло.

Заздрю їхній стійкій непокорі,
Їх таланту світить у світі.
Прорости б мені проліском вгору
І Людині себе принести.

* * *

Залишила війна Вітчизняна
Свого чорного горя сувій:
Дот, неначе роз'ятрена рана,
Та прострелений череп людський.

На побитім бетоні даремне
Відшукати чиїсь імена.
Тільки розчерк
Холодний і темний – війна.

А у полі, мов парубок дужий,
Льон, вдягнувши зелений мундир,
Сині квіти до сонця примружив –
Мир!

Синя криниця

Землі розчахнута живиця,
Мов запорука від біди,
З глибин синить на степ криниця
Очима синьої води.

В ній навіть сонце промінь синить
І небо синню голубить,
І, вигнувши ковильно спину,
Сам степ синішає на мить.

І хлопці, стомлені за зміну,
До неї йдуть від бурових,
Щоб, ставши в коло на коліна,
Черпати з неї синій сміх.

Танок коваля

Акордеони, скрипки, труби,
Весільно гупала земля.
Дівчата запросили любо
На модний танець коваля.

Пішов у коло, зашарілий,
А ноги плутались не в такт.
Чи то музики грать не вміли,
Чи він до танців не мастак.

І раптом хтось заради втіхи,
Знайшовши рейку й молоток,
Почав видзвонювать зі сміхом
Ковальський з вогником танок.

Ступив по колу величаво
Без вигуків і зайвих слів,
Лиш в погляді його смаглявім
Вогонь калиновий зацвів.

Немов біля свого ковадла,
Коли виковував плуги,
Так молодод, завзято, радо
Колінця витинав лихі.

І дивувались молодиці,
І задрість брала молодих.
Знайшов же десь коваль криницю
З живцями юної води!

* * *

За простоту без простаків,
За житній хліб без остюків,
За дружбу вічну без ножа,
За тих, у кого є душа.

За сонце, місяць, небосхил,
За землю, вміту рясно потом,
Боротимусь, аж доки сил,
Не відкладаючи на потім.

Приручення дикого коня

Ось де міць, ось де тугість,
Ось де блискавки тінь.
Мчить нескошеним лугом
Необ'їжджений кінь.

Вільний вітер розгоном
Гриву й хвіст розвіва,
І копититься дзвоном
В землю вбита трава.

Надривається серце,
Біла піна клубком.
Ми обоє уперті,
Нам нелегко обом.

* * *

Голодні думають про хліб,
Бездомні думають про хату,
Поет, придумавши верлібр,
Римовано почав писати.

Комусь чогось не дістає,
Комусь на серці наболіло,
Чого не хочеш бачить – є,
Нема того – чого б хотілось.

Весняне

1.

Ще дерева з морозу голі,
Чорнозем прилипа до ніг,
Сірим зайчиком серед поля
Проглядає підталий сніг.

Засвітилися дні погожі –
Промінь кинуто по зимі!
І земля вже на небо схожа,
Наче зорі і ми самі.

2.

Сніг перестав у променях іскритися.
Вже день чи два лишилось до весни.
Стоять в лугах обскубані копиці,
Ховаючи в собі торішні сни.

Вночі, мов злодій, крадеться морозець,
Ще лід блищить на заспаній ріці,
А вдень на ледь проталеній дорозі
Уже смакують воду горобці.

3.

Розгодинилось, не шелесне,
Біле сонце гойда блакить,
І ріка, що недавно скресла,
По-весняному вже шумить.

По-весняному пісня лине,
Витьотьохкує "жив-живу".
Квітень пестить, немов дитину,
Перемиту в лугах траву.

4.

Нарешті закосичилась весна,
Втекли у безвість холоди завзяті:
У когось в клуні клеpletься коса,
Хоч рано косовицю починати.

Бо на залитих паводком лугах
Лише човни видніють острівцями,
А з верб злітає жовта пилюга,
Бджолоно кружеляючи над нами.

Від картоплиння сизуватий дим
П'янить птахів над свіжою ріллею.
Ось-ось цвітінням вибухнуть сади
І спеленають білим світ зелений.

5.

Зацвіли, забуяли вишні,
Забіліло кругом вночі,
І кантату весни одвічну
Замузичили знов дощі.

Знов умита земля довкола
Тепло й м'яко лягла під плуг.
Гарних засівок тобі, поле!
Тобі квітів прегарних, луг!

Акварелі

✱

Незчувсь, як одгули хрущі,
По всіх усюдах править літо;
Деркач на лузі сумовито
Піснями бавиться вночі.

Спекотне місто вабить пляж,
А в селах вже мантачать коси,
Бусят ватагу безголосу
Батьки виводять на віраж.

Вже хлібодар відчуть зумів
Серцебиття зерна в початках.
Ось-ось попроситься під жатки
Жовтава повінь колосків.

✱

Дощ одхлюпався по асфальту,
Змив гарячого дня сліди,
І веселка грайливим сальто
Перекинулась до води.

По-новому запахло в місті,
Мов хто сіно з лугів провіз,
І останні пташині вісті
Повідомили: – Ясно скрізь...

✽

Удосвіта, коли зникають зорі,
Лишивши в небі ледь помітний слід,
Здається світ відкритим і прозорим,
І урочистим нам здається світ.

Над обрієм розкриленим знаменом
Підноситься рожево-синя вись...
Співають радо тенором зеленим
Сади, що в тепле літо одяглись.

✽

Сховало сонце руки в надвечір'я,
В одну з'єднались тіні неживі,
І відблиски від першого сузір'я
Тремтять уже на росяній траві.

І всесвіту зірниці ясночолі,
Красою повінчавши рідний край,
Білявий місяць, наче крихту солі,
Поклали на небесний коровай.

✽

Мисливцем обережним вийду з хати,
Щоб не злякати перелив роси,
Що з ночі вийшла мить похизуватись
На зелені розкішної коси.

Над шляхом білоусі осокори,
Мов новорічні з гумором діди,
Вже познімали з неба світлі зорі
У подарунок вишням молодим.

✱

Оддухмянився цвіт акації,
Зав'язались тугі плоди,
Білих лілій тендітні грації
Лебедино летять з води.

Так розгонисто, по-червневому
Сонце котиться у зеніт.
У промінні, неначе в неводі,
Б'ється зелено білий світ.

✱

Вже навіть день втомивсь від медозбору,
А бджоли в працювитому танку,
Мов вишивають хрещиком узори
На гречки полотнянім рушнику.

Нерушену липневу мудрість поля,
Вершину материнства й доброти
В колясці сонця сонях ясночолій
До обрію продовжує везти.

І, скинувши турботи хмар із себе,
Вдихаючи всі пахощі землі,
До нас веселим пасічником небо
Схиляється у жовтому брилі.

Дарунки вересня

1.

Свої дарунки вересень приніс.
В городах пахне вистиглим окропом,
У срібнім павутинні падолист
Парашутистом провиса на стропах.

Мовчить за літо встояна вода,
Стоять стоги, в тумани білі взуті,
І лісу жовтувата борода
Маячить на осіннім перепутті.

2.

Пора щедрот, пора осінніх вжинків,
Ледь-ледь не луснуть стиглі гарбузи,
Вербове листя жовтого відтінку
Нагадує картаті картузи.

Жовтневий сад, немовби на параді,
Вилискує на сонці міддю труб,
І тільки, мов на літньому посаді,
У зелені молодцюватий дуб.

3.

Добрий вечір, мій вересню,
Жовтий сніп моїх літ.
Залишився від березня
Ще беріз білий світ.

Залишилось від юності,
Від шалених надій
Серце, дивом наструнене,
Теплих згадок сувій.

Від суцвіття весняного
В соковиті плоди
Зі своєю коханою
Я зумів перейти.

Вже синочок, мов яблуко,
З мого віття зорить...
Долі нашої азбука –
Вересневості мить.

4.
Одтріпотів легенький вітерець,
Смугаста ковдра обгорнула днину,
І посміхнувся сизий туманець,
Вмостивши сонце під гнучку калину.

Життя забилось в крапельках роси,
Вечірня свіжість вдарила у груди,
І вже землі щедротні голоси
Піснями засвітилися у людях.

Диптих

1.
Побачив диво дивне вранці:
На білій груші угорі
Живими гронцями рум'янцю
Погойдуються снігурі.

Пороша випала й не тане,
Скувались на річках мости.
А осінь думала, що рано,
Й не встигла листя підгребти.

2.

Уже беруться памороззю вуса,
Повітря на морозі аж гуде.
Та агроном, що в іній одягнувся,
Виіскрює здоров'я молоде.

Нарешті навернулося на зиму,
Снігів таки достатньо намело.
І сниться заколисаним озимим,
Що вже ідуть комбайни за село.

Самокритичне

Одсіваючи вбоге слово,
Здивувалася дивина:
Чом багато тії половини
І так мало того зерна?

Чи душа моя неврожайна,
Чи засіяв її не в час?
А хотів же в словах звичайних
Дивосвіт принести до вас.

ІЗ ЗБІРКИ "ОРБІТА ЗЕРНИНИ"

Пісня ветерана

Важким накульгуючим кроком
Ішов повільно, без речей,
Лише гармошка сірооко
Підморгувала з-за плечей.

Піднявсь на приступки вагону
Не молодий, та ще й не дід,
А новобранці із перону
Йому гукали щось услід.

... Пройшлася планкою правиця,
І полилися голоси,
А ліва, мов підбита птиця,
Протезом билася в баси.

І про солдат, і про дороги,
І про кохання, і про дім
Співалось в пісні Перемоги...
І він, здавалось, молодів.

Скільки хат і домівок останніх
Збудував на своєму віку...
Мерехтить біло напис прощальний:
"Від усього села"
на вінку.

Прийдуть ті, хто з ним був до останку,
Сядуть мовчки за довгі столи.
... Без господаря жовті рубанки
павутиння на себе вдягли.

У музеї

А й справді я із давніх тих часів,
Від поколінь, що вже давно забуті.
Мої слова йдуть від слов'янських слів,
Близьких і рідних у глибинній суті.

А й справді я від рала і меча
І від землі, що вся пропахла потом.
З вітрин віки натомлено мовчать,
Мов люди після бою чи роботи.

* * *

Завжди тяжію серцем до простого,
До правди,
що і в складності проста,
До людяного кореня, з якого
Душа моя до сонця пророста.

Ювілей самотності

Незвичайний натюрморт:
Стіл та букет півоній,
В свічках святковий торт
Та в мозолях долоні.

Чекає на гостей
Самітньо жінка сива...
Нікого. А проте
Для неї це й не диво.

Близьких давно нема,
Далекі – не прийдуть.
Куди не кинь – сама,
Щоправда, є сусіди.

Ще віком молоді,
У них свої турботи.
Погостювать забіг
Лише бабусин котик.

***

Хай в житті мене ще покрутить,
Бо життя – не весна з теплиць.
Не біда – на біді спіткнутись,
Аби тільки не впасти ниць.
Не біда, що земні напасті
Танцюватимуть по мені,
Аби тільки в багно не впасти
Перед чоботом у багні.

Пробігло ноженятками,
не лишивши слідів.

Пробігло, прокотилося
крізь дзвоники шкільні,
Там вчителі, що дивляться
із фото на стіні.
Там друзі найдорожчі
найкращої пори,
І найсвітліші ранки,
і дні, і вечори.

Пробігло біля першої,
здавалося, судьби.
Довіку, певне, першої
не можу одлюбить.
Біжить чимдуж, чимдалі
від літа, від весни.
Лиш курява сивіс
аж ген із далини.

Нема, на жаль, зупинки,
щоби перепочить
І висмикнути з пам'яті
пахуче сіно літ.
Обдумати, осмислити,
що біг без вороття.
Від старту і до фінішу
лише одне життя.

* * *

Ще бурчить громовиця,
Та небесний косар
Входить сонцем в світлицю
З-за розвітрених хмар.
Ручаями покоси –
Голуба сіножать.
Ноги просяться босо
По калюжах промчать.

Щоби райдуги бризок
Підлітали увись...
    До дитинства так близько...
    Так чому ж
        зупинивсь?

Ромен

Осоння, медовицею облите,
Духмяність хліба котить із полів.
Кружляє і сміється тепле літо
На жовтих крилах стомлених джмелів.

Вабливі квіти ніжного ромену,
Принаджуючи сонячний зеніт,
Аж вибухають поміж трав зелених
Білоголовим маєвом суцвіть.

Післяжнив'я

Вже у валках настояні хліба,
Давно русалки одспівали житом.
Лиш де-не-де – волошка голуба,
З вінка, в якому хизувалось літо.

Одгуркотіли до весни громи,
Промінням сонце обсипа привілля,
А поле ще комбайнами шумить,
Немов рідня, що йде від породіллі.

* * *

Дощ хлюпоче по полю
І полоще луги.
Мідні блискавки колють
Волохаті стоги.

Кажуть, що недоречно,
Час би сонцю світить.
Закосячилась гречка
Білим сяйвом суцвіть.

Ось жнива на підході:
В зернах б'ються серця.
І, мов нам на догоду,
З неба сміх промінця.

Ще будуть наяву
і уві сні
І бурі, й грози,
відчай і розлука...
Тож покладіться на серце та руки,
Якщо вони по-справжньому міцні.

* * *

Дружині

Заземлений, у круговерті,
В буденщині постійних справ,
Прости, любове, за відвертість:
Тебе, їй-право, не шукав.
Сама прийшла неждано й просто:
Земна, гріховна і свята,
Прийшла назовсім, а не в гості,
Мов жниця в вистиглі жита.
Тебе для всіх співать не стану,
І хоч спливають швидко дні,
Мотивом світлого кохання
Назавше будеш ти в мені.

* * *

Одпечалить і снігом,
одсльозить і дощем,
Суховієм пекучим одвіє,
Одсіче врешті й пам'ять
про тебе мечем –
Плинний час й не таке ще уміє...

А поки що ми поруч
і рука ще в руці,
І вуста прагнуть вуст на
байдужім пероні.
То в серця б'ють і б'ють
від розлуки гінці –
В грудях щемно
"Люблю"
Ненароджене тоне...

* * *

Вперед ми крутим
колесо історії,
Кидаючи себе на жорна літ.
Здається, час ходу свою
прискорює,
Що ніколи з чола
зітерти піт.

А ми за ним, чимдуж,
щоб не відстати,
У надра, в космос,
до нових зірок...
А на пораду йдемо таки
до Матері –
По матерях звіряєм
кожен крок.

ІЗ ЗБІРКИ "ТРЕТЕ ПОВЕРНЕННЯ"

* * *

Парад пройшов –
і під замки знамена,
Мовляв, чекайте до наступних свят,
Тому-то більше я люблю буденність,
Буденний день й по прізвищу мій брат.

Без вигуків і закликів з трибуни
Буденність відпрацьовую свою.
Гучний салют – то лиш
скупе відлуння,
Що буднями гриміло у бою.

У буднях – життєтворення основа,
Хліб на столах святкових
з буднів тих,
Тому й моє просте буденне слово
Не знає ані свят, ні вихідних.

Батькова пісня чаїна

... Над озером чашечка в'ється,
їй, бідній, притулку нема...

(З народної пісні)

Отака-то сила – пісня білокрила,

Пісня білокрила

на мінорний лад.

По життю пройшла з ним до його могили...

На вустах у друзів поверта назад.

До рідні у хату,

за столи тесові,

Звідки він востаннє протужив крилом,

І ячить чаїно пісні кожне слово,

Мо' підхопить, справді, чайка за селом,

Криками заллється птаха про людину,

Про сирітську долю,

про важкий талан, –

За батьків ізмалку –

був лиш дитбудинок,

Юність безпритульна із полинних ран.

Як фашисти вдерлись,

вже в морським бушлаті

За Одесу-маму бився старшина.

В пісні тій чаїній

зміг він наспівати

Про лиху годину

з назвою "війна".

Затяглося моє привітання,
Треба перше коня напоїть,
А над дахом –
  бинтами на рану –
Бусол крила
  розкинув свої.

В риболовецькій артілі

В прозорих пальцях літнього дощу
Земля вінчалась райдугою неба,
І, щойно з річки витягнувши невід,
Рибалки посміхалися до шук.

Сріблилася на одязі луска,
Носи човнів поважчали від риби:
– Скуштуй-но, хлопче, "річкового хліба",
Як сила є і вправність у руках.

В хистких човнах на чорну бистрину
Вивеслюєм, щоб "прихопити" яму.
Встигаю невід розправлять руками,
Щоб справно в берег з рибою тягнуть.

Над обрієм, між хмарами, вогонь
Після дощу вже сонце розпалило.
Просушуються в неводових крилах
Сліди й моїх натруджених долонь.

* * *

Розпряжу я карого коня,
Відпущу його на вільну волю,
Хай розпустить гриву –
та й по полю...

Аж вогнями звихряться стерня.
Путо, і вуздечку, і сідло
Хай навек забуде в тім безмежжі,
Хай заняття з-під бича
в манежі

Згинуть...

Наче їх і не було.

На привілля до своїх братів –
Крізь вітри гарячі і холодні –
Понад краєм зимної безодні
Хочу я,

щоб кінь прокопитів.

Та гляди ж, мій конику,
дивись,

Щоб тебе підступно не зловили,
Хоч і важко –

а нарошуй крила,

Хай тривожить дух безмежна вись.
Бо твій рід –

то коні-крилані.

В них своя важка і славна доля.

Хай уявне стане

справжнім полем,

В полі я з конем –

не на коні.

* * *

Я так втомився від печалі,
Я так зболів від безнадій...
В мені такого намовчалося,
Що аж боюся за голос свій.

Кричу затято до надриву,
Так, що колишеться трава...
Те, що колишеться, не дивно,
А дивно, що вона жива.

Омита лужними дощами,
Крізь бруд і смітник пророста.
Мов декорація до драми,
В якій обцьковують Христа,

В якій у парі з глупотою
Байдужість тішиться людська,
В якій хапаються до зброї
З чисісь прихоті війська...

Та вже на сцені друга дія –
Месія посох підійма...
Невже ж він розбудить зуміє
Тих, в кого совісті нема?!

Біля скрині покійної

Війнуло затхлістю і цвіллю:
Було б для кого берегти
Оце буденне і недільне
Майно
взяли б його чорти.

Ось полотна важкі сувої,
А тут в хустині, аж на дні,
Спеленатих іконок двоє –
Ні вам не треба, ні мені.
На дві третини,
леле-леле,
її "фірмові" рушники
І куці, й довгі – аж під стелю –
На них убила всі роки...

Це ж поховали – і нічого,
Добра жменинку нажила...
Защита відтепер дорога
Нащадкам баби до села.

* * *

Тремтливі кучері осик
Вінчають літо сивиною.
Й траву, що гріх назвуть старою,
Підкошує короткий вік.

Надходить роздумів пора,
Ячать вже пам'яттю покоси,
Зернина з житнього колосся
Женців тривожно визира.

Стають бусята на крило,
Батьки ж,
напружуючи крила,
Клекочуть радісно і сміло.
Мовляв, летімо за село.

Життя предивну коловерть
Життям лиш виміряти можна,
Бо всесвіт і клітинку кожну
Воно заповнює ущерть.

* * *

Укриває мене
ковдра жовто-блаватного диму,
Думи осені жухлі
у свій вирій далекий летять:
Я не знаю, чи смерть
нас несе у мішку за плечима,
А чи ми смерть несе
за плечима усеньке життя.
– Молодий-бо іще
про такі премудрації думать,
Краще яблук нарви
й пригости зашарілих дівчат... –

Мудрі мами слова,
із таким неприхованим сумом,
Після них буду довго
сірим поглядом в небо мовчать...

Притча про старість, шаха та Аллаха

– Ви шахраї, облудники, нездари,
Чи серед вас
хоч справжній лікар є?
Як допустили,
щоб підступна старість
Проникла нишком
у ество моє.
Я відчуваю хворобливий дотик
Її холодних,
обважнілих рук,
Уже немає сил
ані охоти,
Щоб тятиву натягувать на лук.
Байдужим став чомусь до одалісок,
Кров не пульсує в скронях,
мов колись.
Звеліти б всіх вас
на гаках підвісить.
Але мені з того
яка користь?

* * *

Під вечір сонце, обкосивши хмари,
На пруг зелений сонно прилягло
І тіні, мов засмаглі яничари,
Враз обступили звідусіль село.

Вони, неситі, знову захотіли
Забрать багатий молодий ясир,
Та з неба місяць в бурці жовто-білій
Супроти них повів кінноту зір.

* * *

Таке в світі буває не часто,
Треба й справді любов'ю горіть,
Щоб отак зірками зірчасто,
Мов цілунками, землю укрить.

Навіть чистому небу здається,
Що справляє весілля земля.
В час такий як замовиш лелеці –
В сповитку принесе зірчення.

* * *

Засоколів в крайнебі промінь,
Прорвавсь-таки крізь товщу хмар,
Нанісши враз дощу і грому
Нокаутуючий удар.
Повержена лиха стихія,
Від неї навіть зникла тінь.
Веселкою піднявши вії,
Лукавить чиста голубінь.

* * *

Пожовтіли зелені китиці,
Нагулявся по стеблах сік.
По-старечому сонце світиться,
Сиву голову гне набік.

Все в природі стає натомленим,
Час уже й відпочить землі...
Наче добрим про літо спомином
На осонні гудуть джмелі.

Пізня осінь... вітер... мжичка...

В напівзруйнованому храмі,
Звільнившись від останніх чар,
Листки пошерхлими губами
Цілують мокрий тротуар.

Дерева зубожілим віттям
В осінні довгі вечори
Вмовляють скаженющий вітер:
– Гляди ж, хоч кору не здери.

* * *

В холоднім світлі ранньої зорі
Туман осінній
манівцями бродить

Вже й соняхи пішли на гільйотину
І сонця після літа не впізнають.
Гарбуз злодійкувато біля тину
За картоплинням заховавсь, мов тать.

Сусідський півень вкотре здичавіло
Середночі горланить "на підйом".
Бунтує і вирує все дозріле,
Мов спосне ще молодим вином.

І мозок мій, зламавши перепони
Пересудів, пересторог, обмов,
Під сміх дівочий сивину хоронить,
Калинну воскрешаючи любов.

ІЗ ЗБІРКИ "ЖИВИЦЯ ЖНИВНОГО ТЕПЛА"

* * *

Щоб чорний ембріон намови
У чорне зло не переріс,
Я виміряю кожне слово
Дозиметром болючих сліз.

Тим паче, слово, повне гніву,
Що й розум людський підкоря,
Перевіряю, як не дивно б,
Лише дозиметром добра.
Щоб впевнитись ще більше в слові,
Щоб не накликать ним біди –
Дозиметр честі і любові
Я у собі ношу завжди.

* * *

Яке ж я слово покладу
В підмуток храму, що в уяві,
Щоб і міцне, і нелукаве,
На щастя щоб – не на біду,
Яке ж я слово покладу?

Є слово грізне, мов гроза,
До нього важко й підступиться,
Вогнетривке й тверде, мов криця,
Що не підточить і сльоза –
Це слово батько підказав

А може б, слово доброти?!
Але ж як бути з ворогами,
Що запанують раптом в храмі,
Де помисли мої святі?
Ой важко буде доброти!
Напевне, покладу слова
Надії, правди, світла, віри,
А головне – прості і щирі,
Щоб в них любов була жива.
В підмурку будуть ці слова!

Та першому отут лягти
Такому, щоб могло єднати
Весь Білий Світ. Це слово – Мати.
В основі світу, Мамо, Ти!
Мій храм собою освятити!..

* * *

Забути,
    Забути,
        Забути...

І стійло, й невільницький біг...
Сідло, і попону, і путо,
Важкий із сириці батіг.

Твої сини і яничари
(Теж рідні, хоч і злі сини)
У дим радіаційних згарищ
З чисісь кинуті вини.
Гнилі моря, усохлі ріки,
Україно, та хіба ж це ти?!
За біль вкороченого віку
Востаннє нелюдам прости.
Народ очиститься від скверни
Й тебе підніме із колін.
Попереду іде крізь терни
Шевченко –
наш пророк,
твій син.

* * *

Світлій пам'яті Василя Стуса

Я вірш ячу, коли душа в огні
І серце розбивається на друзки,
Й синіє слід на шиї від мотузки,
Й чорніє слід від кулі у стіні.

Я бачу вірш, коли тьмяніє світ
І темінь випива мої зіниці,
Й по совісті моїй колюча глиця
Вирізьблює правдиво манускрипт.

Я вірш кричу там, де й глуха стіна
Лиш інколи пограється відлунням.
Із власних жил напнуті серця струни,
Невже ж їх звук до вас не долина?

На Івана Купала

Одвічна мудрість цього свята
Передалась через віки:
Чаклюють на вінках дівчата,
Вогонь розводять юнаки.

У даль пливуть дівочі долі
(а в кожній на думці свій),
Пливе блакить волошок поля
Із туги сплетених надій.

А над розведеним багаттям
Мужніють славні юнаки...
Одвічна мудрість цього свята
Передалась через віки.

* * *

Заясеніли ясени –
Й лоскотний подув матіоли
Закружляв мене над полем
Й поніс до милої Десни.
Цей дивовижний справді сон...
Це видиво моєї мрії...
Поворухнутися не смію,
Попавши у такий полон.

Боюсь розплющених повік...
Боюся не побачить маму...
Боюся, що колись не стямлюсь
І перейду в тужливий крик.

Досвіток

Із неба, мов зерно після обжинку,
Котились зорі на серпневий лан.
Й сочилася з-над обрію кровинка
Крізь чистий до стерильності туман.

Й скрадалася лоскотна прохолода
По свіжій незагоєній стерні
До лісу, що, мов ночі на догоду,
без провітку на віддалі темнів.

Та першозаспів вранішнього птаха
Вже день новий настирливо будив,
І по селу то тут, то там над дахом
Із димарів покучерявивсь дим.

До проблеми екології

(Цикл)

I.

Так біло гречка й не цвіла,
І жито так не колосилось.
Неначе справді Божа милість
Торкнулася Землі чола.

Мені забулося на мить
Про гербіциди і нітрати,
Якими ми годуем матір
Та і самих себе, щоб жить.

Щоб живучи, життю радіть,
Щоб живучи, життя хвалити,
Та все частіш хворіють діти,
Тому в мені й тьмяніє світ.

О рідна Земле, чи простиш
Ти наше нерозумне плем'я?!
Я жду на відповідь даремне...
Даремне жде кінцівки й вірш...

II

День добрий, як не вмерла
Совісте,
Поглянь нам в очі, подивись
Своїми водами ґрунтовими,
Що чистими були колись.
Підсліпуватими озерами,
Пеньками знищених лісів...
З хімкомбінату дим химерою
На дитмайданчику присів...

Чи не надмірну ціну платимо
За наш удаваний комфорт?!
Вважаючи себе багатими,
Й тебе ми кинули за борт.

III

В світ за очі – без тих дороговказів,
Що справді світ наш в безсвіт завели,
До краю прірви аж, на край землі,
Що і в казках знаходиш не відразу.

Взамін безвинного коня.
А люди дивляться зі сміхом,
Мовляв, причинний чоловік,
Куди йому супроти лиха,
Собі ж вкорочує лиш вік.

У
Я не з небесної блакиті,
Не з сонця, хоч воно в мені,
Не із землі і не із жита,
Та помисли мої земні.

Я син людський,
Людського роду,
Тим і караюсь, і горджусь.
Ми ж навіть в космос надприродно
Звели свій величавий бюст.

Ми й справді розумом великі,
Ми майже в Бога на крилі.
То чом же висихають ріки
І важко дихати землі?

Провесінь

Вже березнем
Весна благословилась.
З лица зчорнілі –
Схлипують сніги.

Ламає лід,
Відчувши юну силу,
Вода
І розмиває береги.
І розповивши
Брунечки на лозах,
Лукаве сонце
Веселить синиць.
А горобці,
Забувши про морози,
Вже воду п'ють
З проталин,
Мов з криниць.

* * *

Купаюсь в повені весни,
І сам овеснений весною,
І повертається надія
До мого серця з далини.

Верта овеснена краса
Бджолиним роєм на осоння,
І сонце в голубій короні
Грайливо творить чудеса:

То райдужить усе довкіл,
То листячком з бруньок стріляє,
А то й саме летить в розмаї
Конем вогнистим без вудил.

Горобина ніч

М.О. Рудьку

І буревій, і градобій
Дражнили темінь горобину;
І грім, регочучи причинно,
Злютився на вербі старій.
Враз крона скрикнула в огні
І розчахнулась серцевина...
Мов хоронив близьку людину –
Так боляче було мені.

Шалене дійство темних сил
До третіх півнів жирувало,
А потім відлетіло в далеч,
Лишивши пір'я з чорнил крил,

Обгорений кістяк верби,
Прибите переджнивне жито,
Та не вдалось-таки убити
Початку світлої доби.
Бо невмируще ж не вмира...
Любов'ю сотворивши диво,
Червонодзвонним переливом
Скресала вранішня зоря.

Дисонанси післягроззя

Далекий грім, обцілувавши тишу,
Без оглядки за небокрай пішов,
На полі із пашницею полишив
Сліди своїх важезних підошов,

Дощем в низинках витоптане жито,
Місцями пережований ячмінь
Й гороху крильця
збиті-перебиті, –
А над усім цим – дивовижна синь.

А над усім цим – сонцярий сонях,
І росянистий перелив зела,
І простір, аж тремтячий від озону,
Й надія,
що раптово ожила...

* * *

В осінню просинь
полиск літа,
Живиця жнивного тепла.
Небес розвітрена палітра
Вниз голубінню потекла.

І вже рікою голубою
Завирувало все довкруз.
Пливуть у поцілунку двоє,
Мовляв, нас, осене, не руш.

Не руш своїм щемливим дивом
Це різнобарв'я далини.
Згоряють від твого ж огнива
Не те що згадки, навіть сни.

Дай нам довіку не прощатись,
Співати голубиць з повік.
Опале листя ледь прим'яте...
І Острів двох...

Ні – Материк!

* * *

В лозняку досягає ожина –
Оksamитова синь з-поміж віт.
І душа розгоряється синьо,
І світліша від синяви світ.

Незвичайні серпневі етюди,
Де впереміж ожинні тони:
Загорілі до синяви люди,
Синя річка і сині човни.

І допоки пустун-вересневик
Різнобарв'ям ці дні розстріля,
Прихилюся до синього мрева,
Й сивина засиніє моя...

* * *

Неповторно ітимуть дощі,
Буде сонце світить неповторно
І до тебе ще прийдуть вночі
Отакі, як і я, неповторні.

Неповторне повториться знов,
Як сьогодні, як після, як вчора,
І ображене слово "любов"
Неповторно заплаче від горя.

* * *

Я наслухаю тишу з тиш,
Коли ні шереху в безвітрі,
Ранкові зорі, мов субтитри,
Й під ними ти дитинно спиш.

Дитинно посмішка пливе
До плес півмісячного дива,
У світлотінях мерехтливих –
Роситься видиво нове.

Зарожевілися вуста,
Твої вуста, твої і неба,
Туман, схиляючись до тебе,
Ледь-ледь міжтрав'я хилита.

Ця дивовижна тиша з тиш
Благословляє день погожий.

Даруй мені, що потривожив
Дитинний сон,
яким ти спиш...

* * *

Сім'я...

А наче без сім'ї,
В душі душа осиротіла,
Чи можна ж втілювать лиш в тіло
Чуття і роздуми свої.
Що наболіло, все в собі.
А наболіло так багато.
Чимало нас в затишній хаті –
Самітний дух лиш мій в журбі.

Втрата

За кордон моєї пам'яті
В невідь темну і глуху
Впала ти, мов гілка зламана, –
Лиш живиця на суку.

Недосяжна недоторканість,
Що була – як не була.
Ані крикнути, ні зойкнути –
Тільки пір'я од крила.

* * *

Мрія перемріється,
Згине без надії,
Дух слабкий від сірості
Сіро засіріє.

Змишить по-мишиному
Десь попід ногами
Й стане враз пилиною
Вже не над – під нами.

Й буде всім попискувать,
Як йому там гарно:
Ні вітрів, ні блискавок,
Сіро, тихо, хмарно.

А тому високому,
Що літа під небо, –
Ні ладу, ні спокою. –
Так мені і треба!

* * *

Під сімома вітрилами,
Ще й на семи вітрах,
Розвиднювався крилами
Омріяний мій шлях.

Летів по нім, аж курява
Здіймалася з-під ніг,
Змагався з вітром-бурею,
А з тишею – не міг.

Не міг я вчасно стишитися,
Навшпиньки десь пройти.
Все думав:
    – От скоріше вже б
добігти до мети.

Та на шляху неспокою
Щось падаю частіш,
Роки ж услід поцвѣохують:
– Скоріш...
    Скоріш...
        Скоріш...

* * *

В житті моєму – ще не осінь,
Якраз пора серпневих жнив:
Літа влягаються в покоси,
А так, неначе ще й не жив.

Одлебеділи лебедята,
У липні ставши на крило,
І з кожним днем земліє мати,
Скородить час її чоло.

І з кожним днем усе частіше
Мене вимучують думки:
Що я надбав...
    Що я залишу...
        Й чи дозбираю колоски...

* * *

Ми всі овеснені жінками.
І як в житті б там не було,
Жіноче божество над нами,
Над нами Мамине крило.

Воно нас всіх остерігає
І дух підносить наш увисьь,
Без жінки-матері, гадаю,
Наш час, напевне б, зупинивсь.

На ній тримається все суще,
І наш добробут, і сім'я,
Всі ми і навіть вся земля.
Щасливим буде вік грядущий,
Як буде мати з немовлям!

ІЗ ЗБІРКИ "МОЯ ТИ ЗЕМЛЕ"

* * *

Я від землі –
і в землю вірю.
Я до землі горнусь –
бо свій.
В моїй землі – моя надія.
Моїй землі – і подих мій.

Моя земля – Українська наша.
Її любить – не досить слів.
Колиска дітям від батьків –
Найзаповітніша, найкраща.

Й моєї віри не схитнути –
Корінням в рідну землю вріс,
До бід її навек прикутий
Білявим займищем беріз.

Душі моєї ненаситець
Черпає сік з її глибин,
Й моєму слову колоситись,
Допоки в надрах буде він.

* * *

Мій пращуре із глибини віків,
Мій хлібодаре, воїне, прабатьку,
На прапорі твоєму вже спочатку
До неба прихилиялись колоски.
Ти жив завжди з надією на мир,
Творив добро, утверджував людину,
Та зазіхав на тебе безупинно
Неситий, завидющий вражий зір.
Заради майбуття своїх синів
Стояв на смерть за край свій і за волю,
Зерно слізьми котилося по полю
Із жита, що зібрати не зумів.
Без тебе вже, як скреснула ріка,
З отих зернин зазеленіло жито.
Немає сили, щоб наш рід убити –
Не вбити єдність неба й колоска.

* * *

*Моєму однокласнику І.О.Дрижаку,
що очолював Чернігівську пожежну дружину
під час аварії на Чорнобильській АЕС.*

Дзвенить зоря над лугом вечоровим.
В міжхмар'ї місяць грає в "гойдаша",
Й від пісні солов'їної раптово
Аж скинулася зболена душа.
Так захотілось все довкруг любити,
Голубить Всесвіт
в крапельках роси,

В півзабутті він відчував, як тіло
Рікою розливалось по траві,
І тільки руки від натуги мліли
Та дзвін коси стояв у голові.

І раптом пронеслось:

– Пора рушати! –

Онук уже до воза впряг коня...
Підвівсь, підворушив покіс прим'ятій,
Мов попрощавсь до завтрашнього дня.

* * *

Везуть по білих коридорах,
Палата дев'ять... вісім... сім...
Тут люди полишають болі,
Хоча – не всі.

Із лікарем "на ти" очима:
– Так, значить, буду, буду жить!!!
Ковзнула смерть з косою мимо,
Спізнівшись на єдину мить.

І серце знов радіє в ритмі,
І лікар мій без зайвих слів,
Мов полководець після битви,
Чоло усмінене підвів.

Далеких предків
саг,
билин
і дум.

П
Лиш в пісні слово має повну силу,
І то лиш в тій,
що вистраждав народ.
Бо в ній
Душі
такі правдиві крила,
Що й нас підносять
у часи незгод.

На мотив народної пісні

Що вже зорею ранньою
Ніч темная обранилась,
Обранилась, заплакала
Зірками, наче маками.
Ще й нашою розлукою,
Задавненою мукою.

Ти ж не моя, лебідонько,
Про це лиш нічка відає.
Ми долею не суджені,
Із іншими одружені.
Хоч рідко потай бачимось –
Для нас не все ще втрачено:

Овеснені надією,
Серця коханням гріємо,
Та вже зорею ранньою
Ніч темная обранилась,
Заплакала розлукою,
Задавненою мукою.

З парубоцтвом прощання

(пісня)

Може, справді дивак,
Може, втрачений смак,
Але я закохався на диво
В цю маленьку смішну,
В цю весну запашну,
Некрасиву для інших, можливо.
А мені до душі
Очі – гострі ножі,
Що пронизують серце коханням.
Хай бунтує рідня,
А ти доля моя,
Ти моє з парубоцтвом прощання.

Жди, наїдуть свати,
Щоб навести мости
І навіки обох поєднати.
Буде вічно горіть
Сонця нашого світ –
Прибери в рушники свою хату.

Може, справді дивак,
Може, втрачений смак,
Але я закохався на диво
В цю маленьку смішну,
В цю весну запашну,
Некрасиву для інших, можливо.

* * *

Нарешті перейшов живу межу,
Із небуття буття розтлінне бачу,
В позаземному вимірі неначе
Понад землею сам себе воджу.
Всі кола пекла – дев'ять ачи сім,
А може, і тринадцять піді мною.
Земні аборигени гірш ізгоїв
Возводять тут удаваний свій дім.
І ріжуть тут, і убивають тут,
Розщеплюючи іклами свій атом,
Матерію свою, свою праматір,
Впиваючись напоями з отрут.
Тут заповідь Господня "Возлюби!"
Замінена похитливим бажанням,
Сорочка тут шматується остання
На ближньому, а себто й на собі...
А що вже брешуть (мало сковорід,
Й вогню замало, щоб їх розкалити)
На всіх язиках лжа снує по світу –
Налижеться ж наш язикатий рід.
Окрадачі чужих і власних душ,
Біо-хімічні, тліючі істоти,
Своєї плоті станьте ж бо супроти,
Щоб торби не лишитися і груш.
Почніть з малого, з Правди ж бо почніть,
З найменшого почніть – із милосердя,
Й пом'якша серце у Земної тверді,
Настане бо тоді щаслива мить.
І збудуться пророчії слова,

І буде Син, і буде, справді, Мати
І будуть Люди на землі, як знати –
Дух буде жить, то й буде плоть жива.

* * *

Вранці після темінь-ночі
Я зустрів посеред міста
Демократію цнотливу,
Що до сонця гордо йшла.

Молода, красива, пишна,
Мов Єлена чи Венера,
Звабою скидались перса,
Ще й манливість ув очах...

...Й зовсім гола... Я за нею,
Манівцями й по асфальту...
Хай простить мене Всевишній:
Ще ж мужчина, не лайно...

Так мені її схотілось,
Що пустив на неї очі,
Хай вони, немов собаки,
Її спершу доженуть.

Хай обгавкають до зляку
І, зацьковану, скусають,
Таку ніжну й непорочну,
Що мені забило дух...

Так-то мріяв я, убогий,
Недолугий мужланище,
Біжучи псарем поганим
На небачену красу.

Інші теж її узділи,
Таку ніжну й непорочну.
З улюлюканням, хто звідки –
Вже, сердешна, не втече.

Вакханалія манежна,
Підтинова й закулісна,
З нею, бідною, й без неї
Безкінцево почалась:

Той лоскоче, а той лиже,
А садист ще й зле щипає,
Й норовить не де ж попало,
А лиш тільки за живе.
І в парламенті із нею
У "ромашку" тільки й грають,
Прикриваючись народом
(Можна ще хоч ним прикрити).

Євнухи й старці безсилі
Пашекують знов про совість,
Котру добре потоптали,
Як були ще молоді.

Лосві свічки тримають,
А в очах аж грає похіть...
Імпотенція проклята –
Бачать очі – зуб не втне...

Годі! Скопище трикляте!..
Хто ще має Бога в серці,
Дайте клаптик плащаниці,
Не її – наш гріх прикрить.

* * *

З народження ми в Когось на прицілі,
З народження нас Хтось кудись веде,
З народження

(хотіли б – не хотіли)

Насамохіть не кинуті ніде,
А кричимо ж про "вольний вітер волі",
Невільники земних принад і втіх,
Якщо ж невдача –

Винуватим Долю,

А це чи не найбільший в світі гріх.
Бо Доля – це накреслена дорога,
По котрій, як не важко, треба йти,
Бо Доля, як і все довкід, від Бога
В земному й позаземному житті.

Останні слова Сократа

Що стало з громадянами Афін?
Чи їх тоді покинула Афіна,
Коли до страти засудила сина,
За те лише, що дуже мудрий він.

– Крітоне, любий, ти хоч не забудь
Асклепію віддати в жертву півня, –
Промовив мудро голосом спокійним,
Зібравшись, наче не в останню путь.

Без нарікань на долю, без проклять
Він покидав і світ, і в світі суще.
Ясного глузду на віки грядущі,
Чи зміг ще хто так людям побажать?

* * *

Мотуззям руки вузлуваті...
Сум і безвихідь ув очах...
Людина а чи тінь то в хаті,
В якій прогнів родинний дах.
В самотині з самітнім богом,
Вже й не говорить, а мовчить:
Дожився, що не носять ноги,
А смерть не йде...
Як далі жить?

Поволі серце кам'яніє:
Вже ж доки йому ясенить?!
Та раптом скинеться надія,
Мов риба, що попала в сіть:

Мабуть, приїхав син у гості,
Чи, може, внуки, чи дочка?
...Знадвору ж чуть різноголосся...
А то... лиш пес котів ляка...

Крітон – улюблений учень Сократа.

Асклепій – бог лікування, зцілення, в жертву якому приносили півня.

Жену тебе я на поталу,
Бо все, що ти зробила, – мало,
Спокутуй же людську вину.
З тобою я ж себе жену...

* * *

Стаю скупішим на слова,
Й на почуття стаю скупішим,
Цінуючи все більше тишу,
Мов гожу днину у жнива.
В животворящу тиху мить
Розкуто я живу думками,
Душа моя, неначе в Храмі
До Бога свічкою горить.

Від сусти, від маяти
У тиші йду до рівноваги...
Та грому пристрасну наснагу
Не можу в тиші берегти...

Первоцвіт не першого цвітіння

Запульсувало проліском життя,
Здали свої позиції морози,
Квітневі небеса у передгрози
Для нас готують дивні відкриття.

Не так натужно кахкають діди,
Розвітривши на сонці сиві вуса
І кіт, з загулу щойно повернувшись.

Знов рветься з хати –

вдома не сидить.

Перегорає соками верба,
Вистрілюючи бруньками жовтицю,
І навіть журавель біля криниці
З веселим скрипом гне свого горба.
Чудні метаморфози по весні,
Ламаються, мов лід, стереотипи:
Чи від спокуси Бог мене укріпить,
Від буйноцвіття, певне, – таки ні,

Принадливо жіноцтво розцвіта,
Рум'яниться дівча перед цвітінням,
Від світлоднів тікають темні тіні...
І вже не гнуть мене мої літа.

* * *

Падолист тумани промива
До півдня холодною росою,
Віддзвеніла в далеч наді мною
Бабиного літа тятива.
Поглядом чомусь усе частіш
Я голублю білі хризантеми,
Що об себе розбивають темінь,
Й на душі стає мені світліш.

Ще бува, то спалахне на мить
Жар останній пізньої жоржини,
З нею догорю до попелини,
Тільки б передзим'я це зігрить.

* * *

Вересню, зі мною не лукав:
В нас з тобою обопільна доля
Літне сонце зимно душу коле,
Сміючись здебільшого в рукав.

Кажуть, золота у нас пора
(Золота, в посрібленій оправі),
медовичка в росяній отаві,
наче свічка в храмі, догора.

Що ж до вжинків, так-то воно так,
З-під небес все звезено в комори.
Животієм згадками про вчора,
Не забувши першоцвіт на смак.
Слава Богу, є коли згадять –
Ночі ж довгі, мов пісні собачі.
Вересню, насправді, ти неначе
Мій по крові і по духу брат...

* * *

Одкупався в снах рожевих,
В маминих піснях.
Налітався по деревах
Білокрилий птах.

Одвеснів у світлих мріях,
Грозами пропах,
Стрепенувся – і розвіявсь
Сизокрилий птах.
Відтужив сумним коханням,
Сквилився в ночах,

Впав на землю –
і обранився
Голубий мій птах.

Звив гніздо у піднебессі –
На семи вітрах.
Підрастає вже й Телесик,
Ще пташа – не птах.

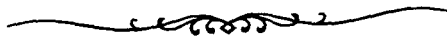
Лебедино, соколино,
Людяно рости,
Окриляйся і будеш, сину,
Людиною ти.

* * *

Знай, грається у "гойдаша"
На груші гойдалка із віжок –
Лице вітрець зустрічний ріже
І в п'яти проситься душа.

Та бісеня сидить в мені
Й розгойдує до піднебесся...
Вже вигойднувся на сиві плеса,
А бісеня не вмерло, ні.
І часто штурха під ребро,
І підбиває на неспокій,
Ще й іронічно мружить око,
Як схибить в чімсь моє перо.

А вже як погрішу в словах
Й, збав Боже, совість призабуду,
Страшним судом тоді засудить –
Сльозою мамі на очах.

ІЗ ЗБІРКИ "ПІА СЬОМИМ НЕБОМ"

* * *

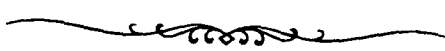
Леліє небо золотавим мревом,
Благословивши благодатний день.
І ледве чути в тиші вересневій
Опісляжнивний відлунок пісень.

Солодкий смуток огортає душу –
Вже ж яблуко в руці, не на гіллі.
Про паморозь ранкову не забувши,
Над соняхами журяться джмелі.

Й, занурившись допоясно у хвилі,
Понад Десною мріє верболіз.
Фантазії віддаючись на милість,
Я й сам в цю землю верболозом вріс.

* * *

Наче схимник на прощі,
Я за тебе молюсь
Повсякденно й всеношно,
Славна Київська Русь.
Чим ти так завинила
Перед Богом й людьми,
Що полишена сили
Вийти в світ із п'їтьми.

Ти зборола навали
Всіх заброд-ворогів,
А свої ж потоптали
Твою крівцю і крів.

Всепрощаючий Боже,
І прости, й поможи,
Бо без тебе вже, схоже,
Нам конать на ножі.

Кров без тебе не змити
І не встати з колін,
Не світитись до світу.
А лиш кидати тінь.

Боже правий, могутній,
Глузду ж трішки нам дай,
Щоб в цій смуті й скруті
Вберегти рідний край.

Пам'ять дитинства *(триптих)*

І
Уже і в снах на порох стліло,
Між забуттям десь на межі,
Та інколи так наболіло
Душа замре на віражі

І оживе в моїй уяві
Білява хата край села
В вінку солом'яно-русявім...
Такою ти тоді була.

Над призьбою – низенькі вікна.
У шибу гляну – комин, піч...
Ось-ось неначе маму кликну...
...Та лиш солоний щем із віч...

II

Хто ж це, хто?

Агов, хлопчиську!

Ти, напевне, заблудився
Серед безлічі безкраїх
Перетоптаних доріг.

І блукаєш манівцями,
Колеш босоногу душу
Об стерню немилосердну
Скошених давно років.
І чого тобі тут треба,
Серед цього часоплину,
Серед простору під сонцем,
Що хлюпочеться в Десні?

Кожну пестиш ти травинку,
Глід, паслін на зуб смакуєш,
По озерцях до корзини
Витупцьовуєш линків.

Лиш увечері до хати
Крадькома приволоцюєш.
– Де ж ти цілий день пробігав?
Та ще й просишся в нічне, –

Журять батько, журять ненька.
Ну а ти після вечері
Й справді з друзями своїми
Коней раювать ведеш.

Луки зоряні, багаття...
Ти з однолітками в колі...
І почувеш, і розкажеш
Чудернацьких небилиць.

В попелі спеклась картопля,
На шпеньку підсмажиш сало...
Не отямишся – вже й ранок:
– Гей, по конях!
До села!

А туман, як біла хмара.
А земля, як світле небо.
Мчать з підсвистом та з піснями
Вершники, мов божа рать...

Покотилося відлуння
До самісінького серця,
Чуб русявий розвихрився.
Хлопчику, скажи ж – де ти?

III

А чи дійсність, чи омана,
Чи зі мною це було?
Обриси села туманні,
Мов покладені під скло.

Вигін. Хутір. Пискунівка.
Перепечі. Овчарі.
Хата з призьбою, долівка
Висять зорями вгорі.

І високі, й недосяжні,
Але ж, слава Богу, є!
Що забулося – пропажа,
А що в пам'яті –
моє.

* * *

Навстіж вікна і двері,
Гаманець – до гроша,
Всі рядки – на папері,
Навстіж навіть душа.

Увіходьте, молітесь,
Пийте, їжте, беріть.
У моєму ви світі
Будьте мною на мить.
Та в щедроті, одначе,
Попрошу я вас теж.

Станьте серцем гарячі,
Світ любіте без меж.
Не гендлюйте дарами,
Що вам ближні дають,
І ніколи безтямно
Не виношуйте лють.

Обніміте брат брата,
Від Адама ж ми всі!
Нум серця відкривати,
Рятуватись в красі.

Сюрреалістична пастель

Голубіє голубка
В сизуватій імлі.
Вина піняться в кубках
На розкішнім столі.
Ідилічна картина –
Мир застільних пісень.
Тільки хтось в темно-синє
Сповива світлий день.
Тільки хтось там лукавить
З-за рожевих куліс
І вигукує "Браво!",
Коли п'є хто на "біс".
Хай, мовляв, хоч уп'ються,
До безтями. Дарма!
Хай забудуть про сутне,
Совість хай задріма.

Отоді вже не буде
Мені рівні отут.
Поцілунком Іуди –
По Христу, по хресту...
Запаную над світом,
Одурманивши всіх.
Кров точити із діток –
Не великий то гріх.
Перебиті вже кубки
Готів, кельтів, слов'ян.
В тьмі катує голубку
Чорнокрилий кажан...
Рву я навпіл картину,
Пензлі й фарби – в труну.
Та мару темно-синю
Вже навряд обмину.

* * *

Чи можемо збагнути незбагненне,
Чи неосяжне можем осягти,
Хай навіть космос перетнуть антени
І скрутять землю, наче сніп, дроти?

Хай навіть десь відчуєш пульс планети
З галактики минулих світлоліт,
Одначе чи зуміємо прозріти,
Щоб Оком Божим глянути на світ?

І в мить одну окинуть все довкола
Від Альфи до Омеги й навпаки,

Ще й запахом розкішним матіоли
Сузір'я одухмянить на віки.

Відчуть в собі гармонію природи,
В колиці первозданності побуть,
Де у минуле вдягнене сьогодні
Майбутнього відлунювало б суть?
Лише із Богом

можна це

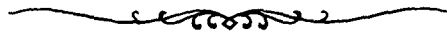
збагнуть!

* * *

Мій нерозумний, нечестивий люд,
Чи вартий ти, щоб я тобою мучивсь,
Щоб, увінчавшись тереном колючим,
Змивав із тебе твій гріховний бруд.

Адамові нащадки навісні,
Що наплодились на поталу світу,
Чи варті ви життя, щоб лиш віджити,
Не множачи цвіт Божої краси.
Вас не любов до ближнього зове,
А заздрощі та ще тваринна похіть.
Суджу не вас, засуджую епоху
Та дзеркало свідомості криве.

Суддя ж вам Той, що ваші всі гріхи
На себе взяв і виніс на Голгофу.
До всіх до вас мої волають строфи:
Від лиха лихо, бо самі лихі.

Гіркополинне

Ані наснаги, ані сил,
Така собі чудна байдужість:
Примружив очі й сам примруживсь,
В душі тамуючи свій біль.

Хіба ж бо свій
(дивак-поет,
Йому б за всіх переболіти!).
Живем без світла в чорнім світі,
В провалля спрямувавши лет.

Зате ж бо вільні козаки!
І ні від кого не залежим?!
Від дяді Сема – без обмежень,
З обмеженнями – від Москви.

Від мафії, що кривцю п'є,
Від Сходу, Заходу, Сіону...
У самотійності аж тонем,
Забувши, де ж воно своє...

Лиш чорні круки "линуть" ввись,
Облившись нашим недокрів'ям.
Аж сатані вже стало дивно,
Коли на світ цей подививсь.

Чи лопне врешті наш терпець,
Чи й справді гірше ми отари?..
Живий народ кладуть на мари...
На ноги ж встань, коли не мрець!

* * *

Розважливих думок пропав і слід,
Прострація від краю і до краю,
Лиш нишком, наче заздрісний сусід,
Тремтячий місяць в шибку заглядає.
Аж чудно яюсь, навіть не молюсь.
(Як легко все ж немислячій билині).
Цвіркун з-під вікон витинає блюз
Мені та ще оцим важезним стінам.
Нарешті сам.

Я так цього чекав –
Упитися саміттям і бездум'ям.
Без люду, телефонного дзвінка,
Побуть французьким королем у Луврі.

Так, збожеволів я від суєти...
Від лютої комедії людської,
От і намислив в дім оцей втекти,
Щоб лиха ще якогось не накоїть.

О божевільні тиха благодать!
Якби ж то тільки не віконні грати!
Бо як я буду звідси утікати,
Як прийде розум душу катувати...

* * *

Біла музика печалі...
Жовта музика журби...
Назгад літо прокричало –
Одлюбив!

Одлюбив червоні звуки
Диво-вечорів.
В бубон жовтня осінь стука –
Одгорів.

Одгорів,
    лиш попіл сірий...
Та ще згадок жар...
Гуси-лебеді –
    у вирій...
Реквієм...
    на жаль...

* * *

Прощай, липневе вінчування,
В лелітках сонячних зайчат.
Лиш раз освідчивсь в коханні,
Сади до осені мовчать.
Зоріє синяво ожинник
Із верболозових долонь,
І, втративши свою невинність,
В отавах мліє оболонь.

Ячить душі щемливий присмерк
До пишно розпашілих руж
Й боби, гойдаючись в колисках,
Благають:
    – Нас іще не руш.

Таке це дивне перехрестя –
В обіймах осені весна...
Пожнивна урочиста меса
До мого серця долина.

Сюрреалістичне

(диптих)

I
В промерзлих грудях –
Мжички сіра дерть.
Осіній смуток –
зашморгом на шиї.
По ринві серця пінить безнадія.
Боюся, що залле її ущерть.
Аж до нудоти –
розпач у душі.
Трупинням пахне те,
що від любові
Одвіявши мого життя полову,
Час лиш жменинку зерен полишив.
Та й той набуток кинути б...

і край...

Із тліну в тлін
вже б швидше повернутись....
Одвічні ми у вічності за суттю...
Як пекло є,
то ж, мабуть, є і рай.

II
Ущухла мжичка,
промінь із-за хмар
Удавку, що на шиї,
миттю зрізав.

– А чи має це відношення до історії,
шановний?

* * *

– Що кажуть позаочі про мене?
Я зголоднів за правдою.
– Тому то її вам і не подають до вжитку,
боячись за шлунок ваш, добродію.

* * *

– Перейди цей потік по місточку, люба.
– Нетривким він мені здається.
Краще пошукаю броду або перестрибну
в найвужчому місці.
– Тепер мені зрозуміло,
чому така гарна жінка й досі незаміжня.

* * *

– Прислухайся до моря за будь-якої
погоди.
Воно, як розумний співрозмовник,
Може багато чого тобі розказать.
– А як же зрозуміть його мову?
– Це залежить від розуміння душі своєї,
шановний.

* * *

– Хваліть мене за витвір мій чудовий,
За цей великий глек,

що з глини я зліпив.

А чим уже його наповнять люди
й що зберігатиметься в ньому,
мене це не стосується, добродіі.

– Ба ні, коли бальзам животворящий
буде в ньому

Й тебе згадають, майстре, добрим словом,
Й осанну навіть хором проспівують
Коли ж бо навпаки –

отрута буде в ньому,

То й глек твій розіб'ють

І прокленуть тебе,

ваятелю шановний.

ІЗ ЗБІРКИ "НА ВІСТРІ ВЛАСНОГО МЕЧА"

* * *

Ледь-ледь всміхається Десна,
Своїм неквапним водограєм,
Не здоганя, і не тікає,
Куди тече – сама не зна.

Без остраху, що мо' колись
Їй доведеться пересохнуть,
А перед тим міліть потроху
Ледь віддзеркалюючи вись.

Так сьогодніням і живе,
А те що буде – не минути:
Все по своїй природній суті
Перебігає в щось нове.

Я теж вподібнююсь Десні,
Хоча на ямах і вирую,
Пливу крізь вирви, ризикую –
Деснянська ж всміхненість в мені.

* * *

Дмитру Іванову

Повірте, я люблю земне життя,
Хай навіть і на прикрощі багате,
Бо де ж іще як не у нім триклятім,
Розкрилитись так можуть почуття.

Щоб падаючи в лузі горілиць,
До свого серця пригортать півнеба,
І воду пить, коли на те потреба
Ще з не приватизованих криниць,

І дай-но, Боже, не в останній раз,
В собі відчувши гордість за людину,
Неситим можновладцям в очі кинуть,
Що їх возить не буде мій Пегас.

* * *

Плакала сопілка в переході
Про Марічку, що шукала броду...
Плакала сопілка ще й ридала,
У серцях шукаючи проталин.

Прохожани йшли собі понуро,
Начебто не бачили й не чули
Клопотів своїх бридкі калюжі
Тож до сліз чужих байду...-байдужі.

Розпач перелитий через вінця –
Милостиня жінці чи сопілці...
Струена, либонь, до очманіння –
Україна – що повія вільна...

Обскубли чужинці, обсмоктали
Та й своїх ще покручів чимало
Вочевидь поскубують зомлілу.
Ох, якби-то тільки ніжне тіло...

Душу ж бо – калинову сопілку.
Скільки вже ж терпіти?

Скільки...

Скільки...

* * *

Ні в що, ні звідки, в нікуди,
Без манівців, і без дороги,
Не йшов кудись, а так ходив
Аж доки не прибивсь до Бога.

День добрий, Боже, ось і я,
Твого розуму творіння,
Піщина космосу безвинна,
Що й не побачити здаля.

Із чого ж ти мене зліпив,
Свою явив землі подобу,
Ще й глузду трішки дав на пробу,
Щоб зрячим був, а не сліпим.

* * *

Вже полудень віку,
Вже день догоря.
Вже сонцем вечірнім
Кується зоря.
Туманяться очі
І серце імлить,
І щемно душа
Завмирає на мить:

Невже ж до світанків
Нема вороття,
Невже ж бо крізь пальці
Ковзуло життя?

І росяно, й лячно,
Та я не боюсь –
Дитинно, юначо
До луку сміюсь.

– Глядіть, навіжений, –
Мені хтось услід.
Біжить і не знає,
Що біг той вже від.

Від ніжних цілунків,
Що в пам'яті лиш,
Від нами у травах
Полишених тиш.

Від мрій нездійснених
І вчинків дурних,
Та я поміняв би
Свій досвід на них.

Ще й розум в додачу,
Пощо він мені,
Коли кровоточить
Душа у стерні...

* * *

Ані снігів, ні проталин,
Душа з душею без душі.
Тупе мовчання прокричало –
Чужі!..

Немов і не були у парі
Так наче й не було весни,
Спливуть і згадки незабаром
У сні...

Невже ж кохались без кохання;
Щоб так байдуже збайдужіть...
Та все-таки яка б не рана –
Болить...

ІЗ ЗБІРКИ "ДЕВ'ЯТИСНА"

* * *

Пам'ять на ослоні
до куделі тулиться.
Пряжа із-під пучок
витіка в клубок
І рояться думи,
наче бджоли з вулика,
Важко ж бо голівонці
від важких думок.
Пам'ять на ослоні
про недавнє згадує
І про давньо-давнішній
призабутий час,
Пам'ять вже домотує
нитку суму й радості,
Щоб ряднинку виткати
і зігріти нас.

* * *

Випадає на трави роса
Чорносмолом гіркаво-тремтливим,
Й, обсипаючись попелом,
Сива
Йде до Бога Земля в небеса.

Мама хворі: ліки та молитви,
В пісню туги вилиті жалі,
Скільки літ просіяно на сито,
Борошно – вже хлібом на столі.

Мамо, не лякайтеся, що в заніч –
Я з добром, хоч і з пільми прийшов.
Справи в мене досить непогані,
А з рубця – калини сік – не кров.

Але їх не купиш на макуху,
Бачать все, на те ж то мамин зір,
Все почула материнським слухом
Надумкам моїм наперекір.

Стане знов вигоювать до ранку
Сину рани всім своїм теплом.
Сонцесхід?!

Ні, мама то на ганку
До крайнеба припада чолом.

* * *

Із небесного огрому
Заіскрило що є сил –
То ж весняний перший промінь
Сніговицю обкосив.
По покосах темно-синіх
Дзюркотливих ручаїв
Пустотливо, білопінно
Березневий день побрів.

До водоймищ лугом, полем
Підіймати берегти.
Тільки ліс ще в білій льолі
Й по байраках ще сніги.

Та вже скоро, незабаром,
Через тиждень ачи два,
Заспіває не базарна –
Квітка проліску жива.

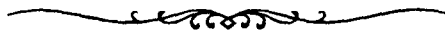
* * *

І тумани, і роси
Після довгих ночей,
Зацілована осінь
Ронить листя з плечей,

Обнімаючи ніжно
Мою душу вві сні,
На побачення пізно
Кличе, мов навесні.

Я іду юно-юно,
Й не хода то, а біг,
Тільки ж грому відлуння –
Хризантемами сніг.

Забіліла до болю
За вікном далина,
В тім, що ми напівголі,
Хіба ж наша вина?

Та крило моє дуже
В леті час підкоря,
Зоряницею ружа
Ще горить – не згоря.

* * *

*Дорогій моїй землячці
Ганні Тимошко*

Зовсім близько хвищує зима,
Завірюхою так вже періщить,
Кучугурить все вище і вище,
Що і просвітку в небо нема.

А на неї я ще не чекав,
Ще он в глечики пізні жоржини
Догоряють, неначе жарини,
З димовинням підсушених трав.

Ще ж я поглядом вкрадки ловлю
Сміховиння дівчаток дозрілих,
Що з веснянкою щойно зустрілись
І не знають сум'яття жалю.

І не знають того, що колись
Їх чекає теж бабине літо,
Щоб зігрітися і просвітліти,
І засяяти поглядом ввись,

Де Великоднем небо іскрить
І манливо безхмар'ям іграє,
І у цьому осіннім розмаї
Забуваєш про зиму на мить.

На перший свій невтішний ювілей

Думок незатишний прихисток
Від протягів семи вітрів
В міжгір'ї пам'яті притиснувся
І душ: спомином зігрів:

А це ж було неначе вчора,
А це ж лишилося в мені –
В заранні, мов чорниці в чорнім,
Молились верби вдалині.
Я в тій передранковій тиші
Від першої любові йшов
І світлими думками тішивсь,
Чекаючи на зустріч знов.

Моє ти ніжне незабутнє...
А чи не був то диво-сон?!
Я ж намагаюся відчутти
Знов теплоту твоїх долонь.

Та все те губиться позаду...
Запівніч. Сну ані на кпин.
Лиш чуть, виспівуючи радість,
Верта з побачення мій син.

Ще пітні хомути і сідла,
Удавами скрутившись, сплять,
Та конюх Коля, мій сусіда,
Не п'є горілки днів зо п'ять.

Їх об'їжджає "на тверезу",
Бо з кіньми жартувати не слід,
Щоб не ходити на протезі,
Як нині ходить Колин дід.

Та і його не раз носили
Сумирні з виду рисаки...
Степів і луків дика сила
Не терпить на собі руки.

* * *

На сполох чи в похід трубить Трубіж,
Та не Ієрихонською трубою,
Тож мешканці Юкрейну, тобто гої,
І йдуть спросоння під жертвний ніж.
А князь п'їтьми в оточенні іуд,
Юкрейнських запопадливих іудок,
Що й за п'ятнадцять баксів словоблудять
Вивершує до часу кривдний суд.
До часу точить кров з розтлінних душ
(при нім й державні за одним застіллям)
Яким же буде тільки те похмілля
Й чи допоможе витверезний душ?!
Мужі державні, Господи прости,

Чи ви і справді всі обараніли
Отару ведучи у невідь вміло, –
Лукавий біс рахує лиш хвости.
На щастя, не усе ще продалось,
Не все добито і не все допито,
Не всі підпали під чужі копита
Чи ратиці...

Ще ж має й совість хтось.
Не рядиться цей Хтось у жупани
Й не для обмов у нього рідна мова,
Кує він сам коню свому підкови,
Не лізучи безштаньком у пани.
Для нього Україна не Юкрейн,
Наречена у Йорку чи на Мальті.
Його народу не побита карта, –
Бо в православ'ї той народ не вмер.
Тому і не до шмиги сатані,
Тому й скавчать продажні сатанята,
Вже й не раби, а на-пів-ра-бе-ня-та,
Аж гидко людом їх назвать мені.
Вони й Шевченка осквернили вже
Своїм надмірно пахнучи елеєм,
Пани...Пани... натоптані плебеї,
З вас кінь під сатаною й той ірже.
Побійтесь Бога, Він же он гряде
І за діла-бо кожному воздасться.
Усі нам помагають низько впасти.
І хто, крім нас самих, нас підведе?!

* * *

Те, що наречено, те сталося.
(Й про що не мріялось – збулось).
З життям суцільного вокзалу
Моє життя переплелось.

Довкіль транзитні пасажири
І коловерть, і суета,
Й гіркаво-злободенна сірість
Над кожним з нас, мов дим, вита.

Гудки, трансколії, експреси –
Кому й за чим? По що? Куди?..
По рейках цокотять колеса.
На стиках губляться сліди.

Ще свіжі й майже напівстерті.
По них життя читаю суть –
Тих колій, що ведуть до смерті
Не вдасться смертним обминуть.

Й блаженний той, хто свято ввірив,
Що тлінне тіло – не душа,
Й вокзалу відомчу квартиру
Нащадкам чистою лиша.

* * *

"Мій любий краю неповинний!
За що тебе Господь кара,
Карас тяжко?"

*(Т.Шевченко "Осії. Глава XIV"
Подражаніє).*

Словесний смітник – це ще не держава,
Мільйонний натовп – це ще не народ.
Під колесом історії іржавим
Аж корчиться вкраїнський генофонд.
До самого вже доборолись краю:
Вже б годі брату брата розпинать,
Що на сьогодні Україна має,
Окрім неправди, здирства і проклять?!
Здоровий глузд, культуру – на задвірки,
Бо тельбушиння всьому голова...
Закінчується савану примірка,
Та як не дивно, ненька ще жива.
Хоч за мораль в ній правлять уже гроші,
За них, мовляв, купити можна все.
Духовності ж все важча й важча ноша,
І хто її до Бога донесе?!

Мова

Духовне я,
Єства могого суть.
Ти те, що повнить почуття і розум,
Товариш вірний у важкій дорозі,
Кохання перше, котре не забудь.

На людях я не б'ю тобі чолом,
У вірності не клявсь і не клянуся,
Не піддавався тобою на спокусу
Й не виміряв тебе добром і злом.

Не розкидався тобою на пусте
Та й не жалів на щось-таки путяще.
Я не кажу, що ти за всіх найкраща,
Ріднішої не знаю ж я проте.

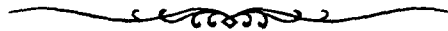
Цькують тебе – я твій-бо захисник,
Та не терплю, коли цькують тобою.
Ми ходимо допоки що в ізгоях
В своєму краї не один вже вік.

Заясенів промінчик, дай-но Бог,
Щоби його лукаві не згасили.
У вірі та терпінні наша сила,
Порозумінням б нам – не перемог.

Бо не шукать ми йдемо ворогів,
А поле мирним житом засівати.
Благословляє нас Вкраїна-мати,
Правдиве слово давши на засів.

* * *

Світла симфонія теплого літа – Жито!
Виплеск моєї до світу любові – Слово!
Так я люблю,
Я ще не зледенівсь,

Ще не засніжив душу
Білим сумом,
Достиглих зерен
Ще пульсує струмись,
Наповнюючи суттю
Плинність днів.
І скільки б не відпущено мені,
Наповню їх до світу
Небайдужжям
І в Бога попрохаю бути дужим,
Щоб негаразди подолать земні.
Світла симфонія теплого літа –
Жито!
Виплеск моєї до світу любові –
Слово!

* * *

Я совість ваша втоптана в багно,
Я ваша рана, що не заживає,
Я мов чужинець у своєму краї,
Що вже побачив наше з вами дно.
Так! Ми на дні, туди нас привели
Свої ж Іуди з поглядом лукавим.
А з-за "бугра" охрипли вже від "браво",
Що знову ж Русь узули в постолои.
Незрячий люд, прокинсь і підведись,
І роздивись, хто ліпить нам горбатих.
Котрі уміють шкіру драть із брата,
Удавкою земну скрутивши вісь.
Слов'яне, православ'я сини,

Підкуплені на західну макуху,
Кого ж сьогодні нам, крім Бога слухать,
Вже ж досить скніть під знаком сатани.

Джерельця

(катрени)

Життєва істина проста,
Вона завжди була і буде:
В людей душевних – доброта,
А вічне зло – в мізерних людях.

* * *

Життя залежить не од віку,
А як ти вік зумів прожити.
Дорожча, ніж роки безликі,
Бува одна-єдина мить.

* * *

Що є ганебнішим в досягненні мети:
Людину й людство соромом покрити,
Товариша в оману завести,
Улестити його, щоб легше вбити.

* * *

Пече найбільше сором і спокуса,
Гнітить найважче зрада і хула.
Не той герой, хто слабших плакати змусив, –
В нім від безсилля так багато зла.

Зневіра

Вона уміє промовчати,
І вигляд в неї не потвори!
Тасмний блиск лише в очах
Жевріє в горі й творить горе.

Криводушнику

Він, брехню поставивши на чатах,
Буде світ свій чорний берегти.
Жаль, що народила його мати,
Гірше, що і в нього є сини.

* * *

Ненавиджу я мертво тишу,
В ній від підступності щось є:
Здається, спокоем вколише,
А потім в затишку уб'є.

* * *

І легко, і нелегко бути потрібним,
І важко, дуже важко – будь для всіх.
Людина уподібнена до хліба –
Топтати хліб – найтяжчий в світі гріх.

* * *

Кому-кому, а матері – болить.
Болить душа за всі невдачі сина.
О доле материнська всіх століть!
Незмінна, незамінна
І єдина!

* * *

Нелегко у глибинне допірнуть.
Туди, де джерело бере початок...
Своїм життям ми відкриваєм суть,
Яку до нас давно відкрила мати.

* * *

Ні, не чиюсь, а власну долю
Прибив цвяхами до хреста...
А воскресить її лиш воля –
Душа ж лиш вільною літа.

* * *

Вам, невсипущим, завдяки
Я весь у пошуку, у русі.
Від вітру, бурі не хилюся,
Вростаю в землю на віки.

Початок початку

Вічки у небо,
ручки до неба:
– Що, синку, треба?
Матінко, тебе!

* * *

В житті багато розпочатих тем,
На них потрібно відповідь давати.
Не дуже легко починать нове,
Вершить не легше кимось розпочате.

* * *

Все у собі...Бо що на люди?
Крім сміху, що від них чекать?
Осудять нишечком, огудять,
І добре ще, як без проклять.

Синові на майбутнє

Як підростеш (аби жилося в мирі),
Щось в ребусі життєвому збагнеш.
А в незбагненне можна тільки вірить,
Допоки вірить будеш – ти живеш!

* * *

О люди, люди – не отара ж.
Згадаймо –
    Ми ж бо той народ,
Що проти зайд і яничарів
Єднався у часи незгод.

* * *

Край очищаючи від скверни,
Люд піднімаючи з колін,
Попереду іде крізь терни
Тарас-пророк,
    Вкраїни син...

Батьків заповіт

Мій батько говорив мені:
    – Зятям:
ніколи не ламай свого слова.
Вмира людина – не вмира життя,
Нового світотворення основа.

* * *

Ми всі освячені жінками,
І як в житті б там не було,
Жіноче божество над нами,
Над нами – мамине крило.

* * *

Тому мене і огорта тривога,
Бо все чіткіш вирізьблюється суть:
Щоб світ створити, треба бути Богом,
Щоб знищити – теж Богом треба бути.

* * *

Чомусь не тішу вже себе надією
І в вищий розум віри вже не йму,
Бо ми все "знаєм", все ми "розуміємо",
А робим навпаки ж тоді.
Чому???

Виміри

Життя живих – ділами і роками,
Життя померлих – пам'яттю про них.
А совість дехто зважає на грами –
Так легше, аніж мірою вини.

* * *

Даруйте мені
за зимовий мій сум.
Дивлюсь, як хурделиця світ сповиває,
І в душу підступно скрадається Каїн
З кривавим ножем
розтривожених дум.

* * *

З Каїна, напевне, повелося,
Що брат брата в твердь земну вганя.
Суть життя, однак, – в тугім колоссі,
Смерті суть – вщент спалена стерня.

* * *

Як тільки в колоску пшениці
Відчув зернин серцебиття,
Я низько лану поклонився,
Братаючись на все життя.

* * *

Така тривога у душі моїй!
За нашу землю всі ж ми у одвіті.
Давно над людством аж ридає грім,
Та людство щось й не думає хреститись.

* * *

Із кожним днем усе частіше
Мене вимучують думки:
Що я надбав, що я залишу...
Й чи дозбираю колоски...

* * *

Щоб впевнитись в своєму слові
І не накликать ним біди,
Дозиметр честі і любові
Я у собі ношу завжди.

* * *

Моєї віри не схитнути,
Корінням в рідну землю вріс.
До бід її навек прикутий
Білявим займищем беріз.

* * *

Лиш в пісні слово має повну силу,
І то лиш в тій, що вистраждав народ,
Бо в ній
    Душі такі правдиві крила,
Що й нас підносять у часи незгод.

* * *

Хоч кажемо, що не єдиним хлібом...
Але ж хто ми без зерняток отих?!
Тому на півокрайці
    й схожі німби,
Які вінчають голови святих.

Невмирущій пам'яті Кобзаря

Душа твоя на камені жертovníм
Горить вогнем червоним і тепер.
Тому не в славослів'ї пишномовнім,
А в думках і серцях ти не помер.

Міно́рне

Узлісся пам'яті моєї,
За котрим поле забуття.
Йду, спотикаючись, межею,
У краще ввіривши життя.

* * *

Коли б то межі без обмежень,
Аби ж то воля без "аби",
Щоб не залежать, не належать,
А будь собою у собі.

* * *

Світ пізнавати повсякчас не бійсь,
Бо є, крім трьох, ще і четвертий вимір:
Не тільки тілом – духом прагни ввись,
Якщо він є, то не розтанеш димом.

* * *

Я мрію про завтра, згадавши вчорашнє,
Щоб людям добро в сьогодніні творить.
Наречені дні нам по суті не наші,
Не варто про це забувать ні на мить.

* * *

Не за те мені сумно і боляче,
Що лишається менше жить.
Дні непам'ятні терном колються...
Це за них так душа болить.

Горе

Проходить рідко мимо
(І грім його не вб'є)...
це зрима і незрима,
і в кожного своє...

* * *

Мить вже настала не тільки словом,
Не тільки жестом, а всім єством
За доброту, що росте з любові, –
На амбразуру, що зветься злом.

Іскринки багаття

(рубайі)

Гостям, напевне, дорікать не слід,
Як в розумі своєму недорід.
Ти ж думав лиш про їжу та напої,
Коли їх звав до себе на обід.

* * *

Прорік відому істину пророк,
Що я до смерті вже, либонь, за крок.
Вглиб себе краще подивись, пророче,
Перш ніж kota вкидать в чужий мішок.

* * *

Закраще вже грішить, ніж гратись в гріх,
Лишаючи себе земних утіх.
Притворців я таких чимало знаю –
В них келих без вина один на всіх.

* * *

Переділ, поділ, прірва чи межа
Не обійшлись без плуга та ножа:
Та все ж людина тут першопричина...
Ні! Не вона, а заздроців іржа.

* * *

Все, що в житті, та і саме життя –
Єдина мить з одвічного Буття.
Нам навіть пораховане волосся,
А ми ж кричимо про наші відкриття.

* * *

Замішана на кривді та брехні,
Сьогодні каже "Так", а завтра "Ні" –
Політика – як будь-яка повія:
Плачу я більше їй – і більше втіх мені.

* * *

Смерть із життям в свою іграє гру:
Настане час – я теж колись помру.
Живим набутки всі свої полишу,
З собою лише мрії заберу.

* * *

Коли стаю охочим до вина,
У тім, вважаю, не моя вина.
То радість, то печаль тому виною,
То друзі просять випити до дна.

* * *

Я стверджую і стверджував не раз,
Що вгнузданим не був крилань-Пегас.
Коли ж його з-під батога гнуздали,
Тоді вже не було, поети, вас.

* * *

Хтось голосом пророчим промовля,
Що рідною для нас є вся земля.
– Чому ж тоді, – у нього я питаю,
Поетів лиш Вітчизна окриля?

* * *

Коли програв, не став своїх умов,
Щоб не програть ігри в майбутнім знов,
Прийнявши супротивника умови,
Розсудливо йому їх обумов.

* * *

Володарка над нами суєта.
– Як жити далі, – на бігу пита.
– Не забувай в житті "мементо морі", –
ось істина розумна і проста.

* * *

Як тільки в нас надія помира
Й катують душу розпач та жура,
Тоді лише й звертаємось до Бога.
Хіба ж не від лукавого це гра?

* * *

Зневірюєшся в друзях – не біда,
То лиш полуда із очей спада.
Затямить треба, що в лиху годину
Нас лише Бог один не покида.

* * *

Який ми на землі готуєм скарб,
На небі десь береться все на карб.
Бог помисли і вчинки наші бачить,
Живімо ж, люди, без проклять і скарб.

* * *

Хто ж врешті-решт я на оцій землі –
Піщинка лиш чи світло уві млі?
Напевне, це в залежності від того,
Які мої діла на Божім тлі.

* * *

Не квапсь вустами Богові клястись,
Швидким-бо птахом слово злине ввись.
Його назад уже не повернути –
На дух свій зваж, а потім обізвись.

* * *

Перш розум повни, а не гаманець,
Про суще думай, як про жито жнець.
Хто вміє мислить, той світліша духом
Й спокуси тіла зводить нанівець.

* * *

Лиш праведним завжди є Божий гнів,
Націлений на рідних він синів,
Котрі його Закони зневажають:
Аж стогне вже земля від їх гріхів.

* * *

Не спокушайся і не спокушай,
Покривдженим і вбогим помагай,
Як будеш мать від цього насолоду,
Жди жнив тоді на добрий урожай.

* * *

Непрошеним отам ти не сідай,
Де ділиться весільний коровай.
Коли ж бо сів, як почали ділити,
То й гріш останній на тарілку дай.

* * *

Аби вогонь в каміні не потух,
Пробуджуючи взимку навіть мух,
Нам варто вчасно дрова підкладати.
Як дрова є – живе в каміні дух.

* * *

Висушує мізки безпліддя дум,
І душу часто спопеляє сум.
А все тому, що не умієм жити,
Неначе Бог життя нам дав на глум.

* * *

Зібрав нас всіх покійник за столи,
Щоб він – у нас, ми – в ньому ожили,
Згадавши його добрими словами,
Достойні слів тих щоб і ми були.

* * *

Глупець, хто каже "Істина в вині", –
То п'яне поклоніння сатані,
Бо істинність по-справжньому глибока
В Христовому, в Господнім пізнанні.

* * *

Хто на чужих сльозах будує храм,
В сльозах отих себе утопить сам,
Бо сказано у Божому посланні,
Що за діла "азм кожному воздам".

* * *

Замарно витрачать багато слів,
Щоб до роботи спонукать ослів.
Хвала ж тому, хто впертими ослами
Єдиним словом правити умів.

* * *

Як не кохай дівчат чи молодиць,
Однак не падай перед ними ниць.
Навчися твердо на ногах стояти,
Приборкуючи кішок і тигриць.

* * *

Коли вже не вимучують думки
І не хвилюють молоді жінки,
Ото є смерть справдешня, не клінічна,
Складаймося на хрест і на вінки.

* * *

Не всохне в того, хто дає, рука.
І в того, хто тримає канчука,
Не всохне в тих, і в кого рук немає,
Щоб в ближнього поцупить мідяка.

* * *

Коли тебе обдурює шахрай,
До совісті його ти не волай,
Бо шахраєві совість не відома:
Здоровий глузд свій і свій розум май.

* * *

Лайлива жінка – це ще півбіди,
Тут лише сам себе не підведи.
Мовчи собі й своє роби неквапом,
А встрянеш в лайку – жди тоді біди.

* * *

Близький сусід ваш, хоч і не рідня,
Та двері в скруту першим відчиня,
Тому з сусідом варто жити в мирі,
Якщо він навіть, вибачте, й "свиня".

* * *

З дияволом чи з Богом на чолі,
Під їх крилом, а чи на їх крилі:
Залежно від того з ким наші душі,
Воздасться нам не тільки на землі.

* * *

Гіркий закраще докір мудреця,
Ніж пісня з вуст безумного співця.
Коли ж мудрець убогих утискає,
Тоді жде й сам убогих тих кінця.

* * *

Не думай, що молитва як гучна,
То і до Бога швидше долина.
Вона скоріш долине з вуст німого,
Якщо в ній віри більша глибина.

* * *

О, треба справді світлий розум мать,
Щоби себе розумним не вважать.
Хай краще інші впевнюються в тому,
Що зерна Божі вмієш ти збирать.

* * *

Марнота в нас і поміж нас вита:
Тут сіють смерть – там жнуть жінці жита.
– В чім суть життя у цім суетнім світі, –
Наш розум все у нас пита й пита.

* * *

Благаю тебе, Господи, еси –
Дай світлу віру й почуття краси.
Дай розуму мені свого настільки,
Щоб осягнуть твої закони всі.

* * *

Під сонцем скеля грізна і стрімка,
Але ж вона не так мене ляка,
Як темінь благодатної рівнини,
Де не зоріє навіть світлячка.

* * *

В житті подружнім на любов зважай,
З коханою і в пеклі створиш рай,
Коли ж лишився попіл від любові,
Як з пекла вийти, навіть не питай.

* * *

І те не так і це щось не таке;
Це надто вже жорстоке, це м'яке.
Людські забганя вволити лиш зможе
Хіба що із вітрини манекен.

* * *

В житті мене катують три кати:
Безпліддя дум, безглуздя суєти.
Та найлютіше душу розтинає
Дорога у майбутнє без мети.

* * *

Тривожно за життя своє земне;
Живих бо келих смерті не мине,
Та як весь час її боятись будем,
Вона завчасно до землі пригне.

* * *

Не в тому суть – велика чи мала,
А суть людини – добра, а чи зла,
Гріх має той, хто, вдягши тогу влади,
Творити зло підлеглих посила.

* * *

На все і вся у кожного свій смак
Той каже "ні", той "байдуже", той "так",
Той вірить в щось, а той ні в що не вірить.
Лише в любові рівні ми однак.

* * *

Ти не зважай на дзеркало криве,
Як профіль твій в нім криво оживе.
Та дзеркало не важко помінати,
Себе ж не замінити на нове.

* * *

Ще й нестарий – однак й не юний вже,
Питанням лише мучуся – невже
І я колись в коханні охолону,
П'ючи лиш дим від пристрасних пожеж?!

* * *

Застілля від веселощів гуде,
Здається, смутку вже нема ніде.
І сутність не в наїдках та напоях,
А в тому, як застілля хто веде.

* * *

Пройшов чимало я крутих доріг,
Ні серця не шкодуючи, ні ніг;
Згубив щось, потоптав щось,
щось розтратив,
Та все ж любов до ближнього зберіг.

* * *

Ні настрою немає, ані сил,
Одне огризся від вчорашніх крил:
Лихе щось сталося із моїм Пегасом –
Впокорений, не рве уже вудил.

* * *

Факір себе уславив на весь світ,
Що ефу в руки взяв (це ж треба вмить).
А я живу з дружиною своєю
Без галасу і слави скільки літ.

* * *

Якщо прожив без заздрісних обмов
Й не встиг пізнати ненависть, любов,
І не надбав ні ворогів, ні друзів,
То, певне, марно в світ оцей прийшов.

* * *

У Господа багато не прошу –
Прощення лиш, як в чіось прогрішу,
Та ще щоб він завжди був поруч мене,
Щоб за гріховну не ступать межу...

* * *

Що неминуче, те не обминуть –
Це воля Божа, вища його суть.
І хоч корись чи не корися долі,
Що має бути – є вже! – не забудь.

* * *

Святі і грішні, грішні і святі
Одній підпорядковані меті:
Як би до дня наступного дожити,
Бо, крім життя, що треба у житті?!

* * *

Заглиблений мудрець в свої думки –
Світ не такий і люди не такі.
Закраще я повчуся у малечі,
Як білий світ сприймати залюбки.

* * *

Багато на жіноцтво нарікань –
Без логіки, що їхня сума знань?!
У всі часи від них одна морока.
Без них же ні проблем, ані питань.

* * *

Друг щонайперший в злагоді – жона,
А в немирі – то ворог, сатана.
Не довіряй свого їй сокровення.
Довіривши – в тобі ж твоя вина.

* * *

Хто щастя обіця одне на всіх,
Той викликає подив ачи сміх.
Якщо ми враз щасливими всі станем,
Сусід втече до мертвих від живих.

* * *

Що має статись, що було, що є,
З чого життя складається моє –
Від альфи до омеги – все від Бога!
Та віру в себе він не роздає.

ІЗ ЗБІРКИ "ОСЯЯННЯ"

* * *

Довірмось Господу без чуда,
Він крізь віки до нас гряде...
Бо не спаде з очей полуда
До пір, як з серця не спаде.

Повірмо в те, що має статись,
Як в те, що сталося, що є.
І тільки треба дочекатись,
Щоби отримати своє.

За суттю – ми усі єдині,
Єдинобожий у нас код,
І як людина із клітинок –
З нас кожен в єдності – народ.
Тож чинячи комусь неправду,
Ми чинимо її собі.
Поділим поміж себе радість
І легше буде нам в журбі.

Свій крок ступаймо згідно віри,
У вірі ж дух наш і діла:
По них Господь і буде мірять,
Як на землі душа жила.

Десять Божих заповідей

С.З. Кн.. Вихід
19:16-25 20:1-21

Господь на гору у вогні зійшов,
І затремтіло все, що на Сінаї,
Тож до Мойсея Бог наш промовляє,
Засвідчуючи нам свою любов:
– Ось подаю Я Заповіді вам,
А через вас довкіл усім народам,
Я ж з вами завжди в битвах і в походах,
Глядіть же, не служіть чужим богам.
Бо Я Єдиний, Той, що вічно є –
Ревнивий, ревний і нерукотворний,
Все різьблене й відлите все – потворне,
Не бачене ж для вас лице Моє.
Мене ви надаремне не зовіть,
Бо надаремне Я не відгукнуся.
Ви ж уникайте всякої спокуси
Й Мене не забувайте ні на мить.
І пам'ятайте про суботній день
(Той сьомий день – є Господу посвята),
Опісля світотворення – то свято,
Для Господа спочинок й для людей.
Шануйте повсякчас батьків своїх,
Щоб ваші діти й вас так шанували.
Безвинних не вбивайте, майте жалість,
Перелюб не чиніть, бо й то є гріх.
Й не крадьте в ближніх, щоб не мати гріха,
Не свідчіть в зле, чужого не жадайте,
На Господа всякчасно покладайтесь
І обміне година вас лиха.

Нектар Соломонових приповістей

I

Господній страх – ось мудрості початок,
Суть мудрості ж – то Боже пізнання.
Людина не маєтністю багата,
А розумом, яким добро вчиня.

Мій сину, слухай батькову пораду,
Дорогами лихими не ходи:
У добрих вчинках матимеш ти радість,
Лихий же вчинок – крок твій до біди.

Хто чинить зло, той власну губить душу,
Пролив хто кров – в тій втопиться крові.
Глупці, хто Божу заповідь порушить,
Лиш вчинки мудрих й праведних – живі.

II

На Господа всім серцем покладись,
Без Господа чого наш вартий розум,
Без Нього осягнути не в спромозі
Земне буття і неосяжну вись.

Не будь же мудрим лиш в очах своїх,
Й від кар Господніх ти не ухиляйся,
В чім завинив, в тім ширісно покайся –
І він простить, як синові, твій гріх.

Лише із Богом подолаєш ти
І наглий страх, й лихі життєві бурі,
Тілесні болі й внутрішню зажуру...
Хто з Ним, того й Він буде берегти.

III

Власні провини хапають безбожних,
В'яже мотуззя їх власних гріхів,
Правдою виваж учинок свій кожен,
Щоби від сорому сам не згорів.

Воду лиш пий зі своєї криниці,
Хтиво з чужинками не блудодій,
Бо до безглуздя ти можеш упитись
Й стане ядучим солодкий напій.

Тож не чини те, що Господу бридко,
Заздрість, насильства й на думці не май
(Щільно ж лукавим розставлені сітки).
Бог – в доброті ж твоїй, в милості – знай.

IV

Розумний син для батька й неньки – радість,
А нерозумний – їх журба й печаль,
Бо перший серцем вислуха поради,
Не хоче другий й слухати, на жаль.

Син роботящий в'яже сніп і в спеку,
Ледачий – і в погожий день дріма,
Забувши те, що зовсім недалеко
Приготувала присуд свій зима.

Ходи ж бо, сину, стежною прямою,
У вічі прямо ближньому дивись.
І те, що чиниш правою рукою,
Не відкладай на потім, на колись.

V

Жадання праведних – добро,
Безбожний же гріхом радіє,
Що потоптав чиюсь надію,
А чи пролив безвинну кров.

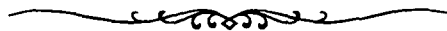
Та кожен матиме своє,
Запам'ятай назавше, сину,
Своїм учинком грішник гине,
Господь і плід його уб'є.

А щиросердних піднесе
Аж до небес провиддя Боже:
День смутку стане днем погожим –
Є ж плата в Господа за все.

VI

Плід праведних – то дерево життя.
Плід нерозумних – гниль або ж марнота.
Хто власного сумління став супроти,
Той сам себе прирік на прокляття.

Позбавлені ще розуму і ті,
Хто ближніми гордує в повсякчасі,
Хто до чужих надбань занадто ласий,
Хто має власну втіху на меті.

Брак розум в великім і в малім
Приводить й до загибелі народу
(В минулім, і в майбутнім, і сьогодні),
Як в нього дурноверхі на чолі.

VII

Порожні ясла, бо нема ж биків.
Нема й людини, як думок немає.
Розумним навіть вітер помагає
Очистити зерно від остюків.
Сміються дурні із гріхів чужих,
За сміхом власних огріхів не бачать.
Закінчення безглуздості одначе
Смутне та невеселе для таких.

Глупота – то нерозуму вінець,
Корона ж мудрих – їх природня мудрість.
Хто з ким ведеться, той того й набуде:
В розумних завжди праведні – взірець.

VIII

Радісне серце лице веселить,
Смуток на серці – захмарює й небо.
Батька любов не у слові хвалебнім –
В різках вона, що із тернових віть.

Краще любити в землянці сирій,
Ніж ненавидіти в пишнім палаці.
В кого життя все проходить у праці,
Той не помре від сумних безнадій.

Знай, перед славою скромність іде,
Перед загибеллю ж гордість буває.
В людях нікчеми сварки розсівають,
Лагідні й скромні – змиряють людей.

ІХ

У серці людини багато думок,
Та сповниться їй лише задум Господній.
То ж подумки будь з Ним у вчинкові кожнім,
По Ньому звіряй свій в незвідане крок.

Бо ліпше мале справедливо добуть,
Ніж мати велике, добуте підступно.
Тоді лише мир в наших душах наступить,
Як зникнуть назовсім в нас заздрість і лють.

І хліб із неправди солодким бува,
Однак в нім пісок, що вищерблює зуби.
Вино та коханки призводять до згуби,
Дорога в безбожного завжди крива.

Х

Жертва безбожного – Богу огида,
Мов на суді неправдивий то свідок.
Сину, з підступними ти не водися,
Бо заблукаєш, як в темному лісі,

Й стежки не знайдеш до рідної хати,
Всьєнке життя так і будеш блукати.
Вбогих не тисни, не смійся з недужих,
Уповсякчас справедливим будь мужем.

Лінощі клятї жени звідусюди,
То і нужди тобі завше не буде.
Випробувань у житті цім немало,
Зборуй себе, щоби стать досконалим.

XI

Гордия людини її й понижає,
А честь набувають покладисті духом.
Лакуз і улесливих навіть не слухай,
Вони зле підступно тобі замишляють.
Як гострять буває залізо залізом,
Так гострить людина лице свого друга:
Болюча лиш правда лікує недуги,
Солодка ж брехня, як змія в душу лізе.

Людина, що гнобить убогих й нужденних,
То – буря, що хліба по ній не буває.
Знай, благо найбільше – то праця щоденна,
А радість найбільша – кохання навзаєм.

XII

Вмій стримувать і берегти свій дух,
Джерел в своїй душі не скаламучуй,
Щоб мозок твій марнотою не спух,
Жени від себе Божим словом смуток.

В своїм же слові ти не будь піском,
І, щоб воно собою інших гріло,
Ним не хизуйся, наче той чванько,
Й не розкидайсь увсебіч ним без діла.

Його й не посилай через глушців,
Бо обітнеш отим свої ж ти ноги.
Не для безумців приповісти ці –
Вони для них не варті аж нічого.

Книга Еклезіястова

С.3. Гл. 1: 1-18

Марнота все з початку й до кінця...
Людське життя – найбільша то марнота,
Бо користь людям з їхньої роботи,
Мов тій зернині житній від женця.

На кола все становиться свої:
Відходять покоління і приходять.
І завтра – то вчорашне, що сьогодні
Стікає талим снігом в ручаї.

А ручаї – у ріки, ті ж – в моря,
Які ніколи в світі не наповнить,
Бо кожна крапля повертає знову
У сніг чи дощ, і шлях свій повторя...

Глушець, хто каже: "Винайшов нове".
Воно ж бо є від закладання світу.
Дається плоду кожному дозріти:
Живе – помре, померле ж – оживе.

Дійшов до думки на останку днів,
Що й мудрість наша – ловлення то вітру:

Її ж бо час, мов пил з люстерка, витре,
На троні б на якому не сидів.

Я ж був царем Ізраїля колись
І бачив справи вчинені під сонцем...
За мудрістю не відставав у гонці –
Та в нагороду болю лиш добивсь...
Марнота все!..

* * *

Гл. 2: 1-26

Багато я в житті своїм зробив
(Задумував на радість – не на смуток);
Мені маєтки зводили раби
Й наложницями тіло був обплутав.

Було усе, чого б не забажав:
І золото, й скарби, і сила, й влада,
Та глибшала забгань моїх межа
Й на смуток раптом оберталась радість.

Бо все, що миле для людських синів,
Воно для неба й посміху не варте.
Немов сліди від вітру у мені
Веселощі, забави, сміх та жарти.

Від мудрості до дурошів вдавався.
Та розум верх все ж брав над глупотою...
Однак, дорога для усіх одна –
Розумним й дурням, хто чого б не скоїв.

Для смерті ж бо однакові вони,
Тому й життя зненавидів я потай...
Мої забганя, вчинки і чини,
Мої труди і клопоти – марнота.

Усі ж надбаня з Божої руки,
Без Його рук не варті ми нічого:
І кожному воздасть він за гріхи –
Не обмине ні доброго, ні злого...
Що не від Бога – то марнота все.

* * *

Гл. 3: 1-12

Для всього є свій визначений час:
Час розкидати і час збирати каміння,
Час вийти з тліну й повернутись в тлінне,
Любити і ненавидіти – час.

І те, що Бог зробив людським синам,
Було прекрасним у безмежжі часу.
Нерозумінням осквернили чашу,
Яку Господь до вуст підніс нам Сам.

А Він же нам вчинив добро чинить,
Приносить радість і радіти з того,
Любити ближніх і боятись Бога
Й не забувати Його ні на мить.

Бо створене що Богом – на віки!
І не віднять того і не додати.

То чом же лих над людством так багато –
Гріховна суть дається нам взнаки.

Переступ, наклеп, заздрість, зло і лжа –
Усе це не від Бога – від людини.
Випробуванням Божим щохвилини
Гартується у кожному з нас душа.

Що знаємо про дух людських синів?
Одне лише я достоменно знаю,
Що чоловіка все ж таки немає,
Який би з добрих діл не порадів.

* * *

Гл. 4: 1-17

Я знову побачив, що утиск від злих,
Й нема утішителя вбогим.
В сльозах та терновнику їхня дорога,
Отож, ненародженим краще за них.

І краще тому, хто не зна суєти,
А спокою має жменину,
Ніж тому, хто клопотів має корзину, –
Марнота то все, суті в ній не знайти.

А ще краще двом бути, ніж бути одному,
Щоб сину чи брату полишить набутки.
Чужинцями ж враз буде труд твій забути.
Для чого ж тоді він, для кого, кому?

Удвох же – то нитка потрійна, міцна, –
Чужинцю нелегко її розірвати.
Тож маючи сина, чи друга, чи брата
Будь певен – захищена буде спина.

І ліпший убогий та мудрий юнак,
Ніж цар той старий нерозумний.
Хто має у серці за сумнівом сумнів,
Той завжди, як правило, вчинить не так.

Та й це все марнота. Пильнуй, щоб нога
Завжди прямувала до Божого дому,
Щоб слухать там правду, забувши про втому,
Якщо вона справді тобі дорога.

* * *

Гл. 5: 1-19

Слова твої хай нечисленні будуть, –
Безглуздох тішить лиш багато слів.
Омана в них прихована й облуда –
Знаряддя нечестивих шахраїв.

Обітницю ж як склав ти перед Богом,
То виконать її не зволікай:
Бо як в малім не витримаєш проби,
Великий потім не пожнеш врожай.

Глуpecь, хто мислить, що в багатстві втіха,
Надмірна розкіш щастя не додасть,
А врешті-решт прийдуть не біль, так лихо,
Та клопоти, та ще якась напасть.

Спать не дає багатому ж бо ситість,
Солодкий сон від праці в трударя,
Та смерть усіх просіює крізь сито –
Нагим багатий і бідняк вмира.

Й достатки розпорошить з поля вітер,
Й нестатки теж за вітром полетять,
А сонце як світило так і світить,
Від Бога несучи всім благодать.
І вчить воно нас ближньому не заздрить,
А зігрівають довкіл усіх і все:
Так Бог в серця нам посилає радість,
Яку з нас кожен у собі несе.

* * *

Гл. 6: 1-12

Є, що усе людині Бог дає:
Багатство, владу, на додачу й славу,
Та на останку днів її позбавить
Спожить оце, здавалося б, своє.

Хіба ж бо не на вітер труд її,
Й життя її хіба ж то не марнота?!
Хай навіть і дітей у неї сто там
І літ під сонцем вдосталь на землі.

Одначе, невситимість у душі
На марне зводить вдаване те щастя,
Яке у себе ми навчилися красти,
А ми ж бо всі між себе – не чужі.

Весь труд людський – щоб свій наситить рот,
Немов нема нічого, окрім рота,
Тому-то все, що чинимо – марнота,
Бо, замість жита, ми жнемо осот.

Але хто знає з багатьох людей,
Що є добро для кожної людини,
І чом життя її в марноті гине,
І просвітління час коли прийде?

І чи розкаже хто людині цій,
Що буде з нею – як між нас не стане,
Чи, може, сонце світить їй востаннє,
Й що збудеться під сонцем вже по ній?

* * *

Гл. 7: 1-27

Сум обличчя твого добре серце вінчує,
Серце мудре дім смутку й плачу не мина.
Лиш безглуздя в веселошах днює й ночує,
Вдаючись до безпутства, розпусти й вина.

Кінець діла завжди за початок є ліпшим.
Терпеливі завжди переможуть чваньків.
Добра мудрість нам жита зернину полишить,
А безглуздя лиша по собі остюки.

І бува справедливий у праведстві гине,
А безбожний ще довго живе в своїм злі.
Треба в міру чинить все, тримать середину
Й знати те, що безгрішних нема на землі.

Тож усякі слова не клади в своє серце.
Лихословлять тебе, лихословив мо' й ти.
Нерозумні, що скоюють зле спересердя, –
Між людьми справжня мудрість наводить мости.

Ще сказав Проповідник: "Гірш смерті – то жінка",
Її ж серце – з тенет, пастка в схові – вона.
Спокушає слабких на неправедні вчинки,
В чоловічих гріхах її більша вина.

Серед тисяч знаходив було я людину,
Але жінки між ними всіма не знайшов,
Не один чоловік через неї загинув,
Промінявши на неї і Божу любов.

* * *

Гл. 8: 1-17

Для кожної речі є право і час,
І людство свої також має закони.
Хто їх стереже й від нападків боронить,
Тому й Бог згадає на добре не раз.
Однак людини такої нема,
Щоб мала над вітром чи бурею владу.
Й день смерті людині також непідвладний, –
В своєму житті вона теж не сама...

Від Бога все лине й до Нього – усе,
І відповідь дасть за безбожжя безбожник.
На Божім суді відзвітує з нас кожен
І кару за вчинки свої понесе.

Хоч лихо на праведних часом спада,
В той час як безбожник в добрі розкошує,
Та хто зна, крім Бога, що Він приготує –
На все, що довкіл, – Його воля свята.

Тож чину Господнього нам не збагнуть,
Нас видиме лиш у житті супроводить:
Пиття, та найдки, та тілу догода –
Така ж і тварини усякої суть.
А в задумі ж Божім ми більші за твар,
Тож трудяться мудрі, щоб щось розгадати;
Поки що пізнали не так вже й багато –
Боятися Бога й цінить Його дар...

* * *

Гл. 9: 1-12

Що за життя до серця ревно брав,
Те розуму моєму й повеліло
Втвердитись в думці, що у кожному ділі:
В час війн і праці, навіть в час забав

Ми не самі. – А в Божій все руці,
Й відоме лиш одне нам, що за нами –
І праведним, і грішним – всім до ями,
Та ті, що чинять зло, – уже мерці.

Тому закруче псу живому буть,
Ніж мертвому звіриному цареві.
Живі ж бо хоч і знають, що помруть,
Однак надію мають ще на невідь.

Тож те що в силі рук твоїх, роби:
Їж та кохайсь в своєму дні марноти,
Та волі Божій не іди супроти,
То краще буде людям і тобі.

Всі ж люди схожі в чімось на тих риб,
Що заплили у згубну для них сітку.
Вдається з неї вибратися рідко,
Поки рибалка в човен їх не згріб.

Мудрець убогий вартіший царя,
Хоч ним й гордують через те, що бідний,
А він же словом відвертає біди –
В той час як дурень біди ті збира.

* * *

Гл. 10: 1-20

Глупота псує нашу мудрість і славу,
Мов дохла та муха у страві смачній.
Серця у розумних спрямовані вправо,
А дурень крок вліво виважує свій.

Біда ж бо коли на високих висотах
Поставлені правити люди такі,
В яких тільки й є та велика глупота,
Що їх спонукає чинить помилки.

Хто вперто копає свому ближньому яму,
Той притьмом у неї якраз і впаде.
Хто ж мури ламає, той навіть не тямить,
Що гадина там вже вкусить його жде.

Розумні й словами дарують вже милість,
А губи безумного нищать її.
Безумець і в праці своїй нещасливий,
Й на працю розумних свій страх затаїв.

Щасливий же край, де царями шляхетні,
Де вчасно владики поживу їдять,
Там злагода й мир, там і пісня на злеті,
Нема нарікань там й немає проклять.

Від лінощів там не обвалиться стеля
Й не випаде меч із опущених рук.
Царя там не гудять якісь пустомелі,
Там й бідному двері відкриють на стук.

* * *

Гл. 11: 1-10

Пускай же хліб свій по воді,
Він в часі вернеться до тебе.
Хто зна, в чім виникне потреба
Під сонцем при швидкій ході.

На півдорозі не спинись!
І не зважай на хмари й вітер,
Бо не засієш лан свій житом
І не збереш врожай колись.

Ніхто не віда шлях вітрів,
І Божі помисли хто визнає:
Немає ж їм кінця і краю, –
Щоб їх осмислить хто б зумів.

Отож дарованому дню
Радій всім серцем і душею.
Таке ж бо сонце в світі де є?
Його ж не купиш за платню.

Втішайсь, допоки молодий,
Ходи шляхом свого серця
Та пам'ятай, що всі ми смертні
І всі ми в Божому суді.

Тож тіло віддаляй від зла,
Чин добрий не лишай на потім.
Й поменша днів тобі марнотних –
В житті ж їх частка не мала...

* * *

Гл. 12: 1-14

Тож пам'ятай свого Творця
В лиху годину і щасливу,
Як зерно пам'ятає ниву,
З початку днів і до кінця.

На ниві ж зерно те зросло
Міцним стеблом, тугим колоссям,
Помножилось, і не звелось,
І є, і буде, як було.

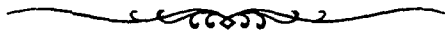
Людині теж – настане час
Із тліну в тлін вернути тіло,
Яке в марноті відболіло,
Та дух у ньому не погас.

Він Богом даний був колись
І знову вернеться до Бога.
Марнота ж все, що не від Нього,
На котру вдосталь надививсь.

Принаймні так в кінці сказав
До люду мудрий Проповідник.
Він у житті усього звідав
Й віддав у слові те, що мав.

А підсумок тих слів такий –
Жить і чинить все в страсі Божім,
Бо на суді у Нього кожен
Заплатить за свої гріхи.

ІЗ КНИГИ "ШЛЯХ ДО ОСЯЯННЯ"

Хліб життя

Н.з.

Ів. 6: 22-71

Я – Хліб життя, що в повсякчасі є,
Даю Себе на вічну вам поживу,
Бо від Отця із Неба маю жниво,
Для вас від Нього і життя Моє.

Отця чиню Я волю – не Свою,
Від Нього маю право воскресати.
Всім тим, хто в Сина віру будуть мати,
Собою вічне Я життя даю.

Я – Хліб живий,
Не манна Я з небес:
Моє хто вдосталь тіло споживає,
Той у Мені – Я ж в нім перебуваю
І духом той вже в цім житті воскрес.

І кров Моя – правдиве то пиття,
Блаженні ті, її хто будуть пити,
В Мені вони, – для них Я буду світлом,
Дорогою до вічного життя.

Не всі ж бо йняли віри тим словам,
Мовляв, Його ота жорстока мова,
Лиш вибрані те зрозуміли Слово,
Та й серед них Іуда вже був там.

* * *

Словам, що розпинаєм на хресті,
Словам, що дружно чавим під ногами,
Вклоняюсь низько, мов чернець у храмі,
Бо ті Слова правдивістю святі.

Немає в них лукавства, а чи зла,
Ні зверхності, ні самобичування,
В них суть буття – і перша, і остання, –
Для злету духу в них є два крила.

Крізь товщу літ я чую у собі
Спокійну й тиху проповідь Нагірну
Й складаю клятву Господу на вірність,
Щоб жить по нім у цій складній добі.

Понижений, зневажений – хіба?!
Щасливий я, що бачу в Божій іскрі:
Голодному в пустелі кам'янистій
Вже досягають запашні хліба.

І спраглий спрагу потамає враз
Живцями життєдайної криниці.
Та скільки ще душі моїй трудиться,
Щоб не зміліти від людських образ!

Проповідь на горі

Н. 3.

Мт. 5: 1-12

І побачивши натовп, він вийшов на Гору,
А як сів, підійшли Його учні до Нього.
І відкривши уста Свої, Він
Навчати їх став, промовляючи:

Блаженні ті й благословенні,
Що духом вбогії еси:
Земну здолавши злободенність,
Їх Царство вже на Небесі.

Блаженні, хто в плачі та смутку
Отут горює день при дні.
На Небі скорбні їх набутки,
Там будуть втішені вони.

Блаженні лагідні і тихі,
Бо спадок їх – нова земля,
Добром в лихих здолавши лихо,
Мир в їхніх душах засія.
Блаженні й ті, хто прагне правди,
Хто праведний в своїм житті,
Бо споживатиме по праву
Від Бога істини святі.

Блаженні й ті, хто милостиві,
Що задля ближнього живуть,

І їх торкнеться Божа милість,
І праведними їх назвуть.

І ті блаженні, хто ділами
Ладнають мир по всій землі,
Їм бути Божими синами,
Що побороти сили злі.

Блаженні й ви, як гнать вас будуть
Й ганьбити за ім'я Моє.
Пророків гнали ж звідусюди –
Люд сутнє важко пізнає.

Та ви радійте однаково,
За вашу вірність ви в Мені.
Вам в сяйві Божої любові
Даровані на Небі дні.

Завдання апостолів

13-16

Він так ще до апостолів сказав:
– Ви сіль землі, щоб кожен про це знав.
Коли ж бо не солоня стане сіль,
Її повикладають звідусіль.
Ви світло, щоби люд не заблукав,
І жив не для утіх лиш та забав,
А ближньому чинив те, що й собі, –
За приклад будьте ж у новій добі.

Ісус і Старий Заповіт

17-20

Закони Я прийшов не руйнувать,
А виконать, мов жнець у сіножать.
З Закону не минеться жоден знак
І все, що від Пророків, буде так!
Хто ж заповідь порушить хоч одну,
Той буде мати на собі вину.
Й найменшим в Царстві Божім буде він:
Порушення – не на життя ж – на тлін.
Хто ж викона ще й іншого навчить,
Тому довічно в Царстві Божім жить.
Тож праведність чинить, боріте лжу,
За це Я вас у серці збережу.

Не гнівайтесь на свого ближнього

21-26

Не тільки підлягає той під Суд,
Хто чинить вбивство, чи грабіж, чи блуд,
А навіть той, хто злує на братів,
Не вміючи потамувать свій гнів.
Тож перш ніж до Отця в покуті йти,
Усі образи братові прости,
Бо лиш на того Бог звертає зір,
В кого на серці злагода та мир.

Про пожадливість, перелюб та розвіг

27-32

Ще сказано "перелюб не чини",
Щоби не мати на душі вини.
Пожадливість та похить до жінок,
То – до геєни огненної крок.
Не відпускайте в розводі дружин,
Якщо нема на них тяжких провин,
Й відпущених зі шлюбу не беріть,
Бо й то важка гріховна ваша хіть.
Єдині ж бо, паровані хто Богом,
І в них одна повинна бути дорога.

Не кляніться

33-37

А ще про клятву слово Я скажу,
Не переходьте, клянучись, межу.
Ні небом не кляніться, ні землею,
Ні головою, навіть і своєю:
Бо Небо – то престол Мого Отця,
Підніжок Його ніг – земля оця.
І знайте, що без Божого учинку
Не вироста на тім'ї й волосинка.
Тож ваше слово, мешканці земні,
Хай буде лиш "так-так" або "ні-ні".

Не противтеся злону

38-42

Навчіться не противитися злу,
Зле злом – це ж наче каменем по склу.
Коли тебе ударять по щоці,
Втамуй свій гнів і в серці, і в руці.
Сорочку забира хто – й плащ віддай,
Бо кривднику одначе буде край.
Як не йому, то сімені його,
Бо все ж не пророста із нічого...
По волі божій кожному воздасться:
Добру – добром, нападнику – напастям.

Любіть і ворогів своїх

43-48

Любіть душею й ворогів своїх,
Вас проклинають – ви ж благословляйте,
І добрим словом грішника осяйте,
Щоб вашим сяйвом спопелився гріх.
Отець же наш над добрим і над злим,
Він всіх єдиним сонцем зігріває.
Бо що любить братів своїх навзаєм
І як погани, тішитися своїм.
Ви ж будьте досконалості взірцем,
В світ за Небесним ідучи Отцем.

Про милостиню

б: 1-4

Про милостиню людям не сурміть,
Не виставляйтесь наче лицеміри,
У доброті своїй не знайте міри,
Чиніть її, так мов несамохіть.
Щоб ваша права, даючи, рука
Не відала, що чинить в той час ліва,
І, даючи, від того будь щасливим,
Що від нужди рятуюєш бідака.
Отцем Небесним все твоє таємне
Тобі воздасться явно й недаремно.

Про молитву

5-15

Молитву чиниш ти не для людей,
Мовляв, дивіться всі, який я ревний,
Бо Око Боже повсякчас недремне
І поміч Його до того прийде,
Хто молиться до Нього в таїні,
До Суцього, що на землі й на Небі.
Він хліб нам дасть, Він знає, що нам треба,
І просячим простить гріхи земні.
То й ви навчіться прогріхи прощать,
Лукавим, боронь Бог, не спокушайтесь.
Святий наш Бог в Небеснім Царстві – знайте ж,
І сила й слава в Нім – й це треба знать.

Про піст

16-18

Не виявляй свого ти посту людям,
На людях не сумуй, мов лицемір,
У таїні з Отцем своїм будь всюди,
В Його присутність власним серцем вір.
І Він воздасть вам явно за терпіння,
За ваші всі проти гріхів боріння.

Складайте свої скарби на небі

19-23

Не на землі складайте ви скарби,
Їх, прийде час, іржа та міль понищать.
Своїх учинків скарб складайте вище –
На небі і Отцеві, і собі.
Де скарб твій – там й твоєму серцю будь.
Твої ж хай будуть чисті серце й око.
Освітлює воно твої ж всі кроки,
Твою всю на землі життєву путь,
Воно ж світильник твого тіла, знай,
Лихе воно – і тіло буде темне.
В пітьмі ж світить пітьмою – то даремне:
Там темрява переповза ж за край.

Покладіть на Бога надію свою

24-34

Разом як можна двом панам служити,
Тим пач служити Богові й момоні?!
Одному служиш – інший вже сторонній,
А у житті одна водночас мить.
Коли ж бо Богу віддані, тоді
За їжу не журіться і за одіж:
Життя ж – більш їжі, тіло – більш ніж одяг,
Ви на птахів, на квіти он глядіть:
Птах не голодний й квітка у красі.
І без жури вони і без турботи,
За них Отець вже виконав роботу,
А для Отця ви вартіші усі.
Жура й суетність зросту не додасть,
По волі ж все Отця, на Нього й покладайтесь,
Вам день прийдешній дасть свого окрайця,
Молитва ж порятує від напасть.

Не судіть своїх ближніх

7: 1-6

Своїм судом ви ближніх не судіть,
Щоби не мати суду над собою,
Відміряють вам мірою такою,
Як іншим відміряла ваша хіть.
Заскалку бачиш в оці брата ти,
Колоди ж в оці власному не бачиш.

То перш ніж в брата вийнять, сам стань зрячим
Й подумай, як себе уберегти...
Святого ж не давайте вашим псам
Й не розкидайте перед свиньми перла
Щоби вони їх раптом не пожерли
І разом вас не розірвали там.

Усе потрібне просить у Отця нашого Небесного

7-22

Просить, і буде дано вам
І знайдете, що ви шукали,
Й свої відчинить двері храм,
Хоч ви і стукали помалу.
Чи ж є людина-бо така,
Що камінь подала би сину,
Коли прохає він хлібину –
У батька ж милості шука.
Тож і Небесний ваш Отець
Подасть отим, хто Його просить,
Він же любові є взірець.
(Однак просити ще не досить...)
Бо що бажаєте собі,
Без зволікань і без мороки,
Своєму ближньому робить –
В цім суть Закону і Пророків.

Ходіть дорогою вузькою

15-20

До праведства вузька дорога,
І мало хто по ній іде,
Й тісні ворота, що до Бога,
Та інших же нема ніде...
Вузька дорога через каяття
Прокладена до вічного життя.

Стережіться фальшивих пророків

15-20

Стережіться фальшивих пророків,
Злих вовків ув одежі овечій,
Для овечок вони небезпечні,
Бо підступно їх зводять потроху.
По отруйних плодах їхніх вчинків
Розпізнаєте вовчу їх сутність:
Добре ж дерево плід дає путній –
Зле ж бо має отруйну начинку,
Все, що доброго плоду не родить,
У вогні буде спалене з часом,
І ніхто той вогонь не загасить –
Так-то буде лукавому роду.

Чиніть волю Отця вашого Небесного

20-23

В той день багато люду скаже:
"Наш Господи, я твій, я твій..."
Та що слова отії важать
Без вчинків праведних і дій.
Для Царства Божого замало,
Коли ви іменем Моїм
Чинили щось, пророкували,
Противилися силам злим.
Але не всю чинили волю
Мого Небесного Отця –
Тих Я не визнаю ніколи,
Не бачить їм Мого лица.

Не будуйте на піску

24-27

Хто ж слухає Мої слова,
Їх суть виконує по тому,
Подібний чоловіку тому.
Що дім на скелі збудував.
І як струсилася земля,
І як зчинилась буря й злива,
Дім вистояв собі щасливо,
Бо він на камені стояв.

А той, хто слуха слів Моїх,
Та не виконує те вчасно,
Мов на піску дім дума скласти –
І людям та й собі на сміх.
Бо злине злива на той дім,
Пісок розміє, зрушить стіни...
Ніхто не буде жити в нім –
Велика буде то руїна.

Закінчення проповіді на Горі

28-29

Як Він слова Свої скінчив,
Народ з науки дивувався –
Він говорив же, наче знав все,
До неба маючи ключі...

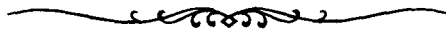
ІСУС НАВЧАЄ ПРИТЧАМИ НАРОД

Я – пастир добрий

Н.З.

Ів. 10: 1-18

Послухайте про пастуха
Та про овець його слухняних,
До котрих він приходиться зрання,
Не маючи в собі гріха.

Не так як злодій через лаз –
Двірми заходить до кошари,
І слухає його отара,
Бо з ним і в неї все гаразд.

Він – добрий пастир, і овець
Своїх він знає поіменно,
Клопочеться про них щоденно,
Так як про власне жниво жнець.

Й хоч учні слухали Христа,
Однак не всі ще розуміли,
Хто добрий пастир той на ділі,
Та посоромилась питать.

Ісус, побачивши оте,
До них промовив стиха знову:
– Я – двері – вівцям, що готові
Крізь мене йти в Ім'я святе.

Бо той, хто через Мене йде,
Спасеться й пасовисько знайде,
Бо від Отця Я маю владу,
Як ще ніхто не мав ніде.

Я й Пастир Добрий водночас,
Я не якийсь приبلуда-наймит,
Що від вовків тіка негайно,
Овець забувши з жаху враз.

А Я ж їх всіх обороню,
За них життя не пошкодую,
Моє із ними серце всюди –
Даю Любов, бо Сам Люблю.

Мене ще й інші вівці ждуть
І хоч з кошари не цієї,
Та так, як сонцю над землею,
Мені потрібно з ними бути.

І ладен Я Своє життя
За них, як і за вас, покласти,
Рятуючи від всіх напастей –
Моя це воля і Отця.

Притча про сіяча

Н.З.

Мт. 13: 4-24

Ось і вийшов сівач, щоб посіять зерно,
Час настав – вже весна забуяла,
З добрих рук розлетілось увсебіч воно,
Та на різну місцину попало:

Понад краєм дороги попало одне,
Друге впало на ґрунт кам'янистий,
Третє – в терен, що в полі розрісся,
А ще інше – у добрее лоно земне.

Придорожню зернину поскльовував птах,
Що на камінь – ростки попалились,
В терен – терня його заглушило...
Тим-то й смуток з'явивсь в сіячевих очах,

Та, на щастя, ті зерна, що в добрій землі,
Заврожаїлись, заколосились,
Уродили, ввібралися в силу, –
Хлібом Божим щоб бути на людському столі.

– Притча має розгадку, – Ісус промовля, –
В зернах – Слово про Царство Небесне.
Хтось не вірить, що в Бозі воскреснем,
Значить, добре зерно оте птах поклював...
Ті ж, що з радістю перш сіяча сприйняли,
Та забули нараз Боже Слово,
Злегковажені, наче солома,
(Зерен жаль мені тих, що на камінь лягли).

А між терну посіяне, це ж бо про тих,
Хто і слуха, та клопоти віку, –
Заздрість, жадність, в багатстві утіха –
Заглушають плоди і породжують гріх.

А зерно, що посіяне в добрій землі,
Це ж про тих, що слова розуміють, –
Плід приносять й нові зерна сіють –
Хлібом Божим стають на людському столі.

Притча про милосердного самарянина

Н.З.

Лк. 10: 29-37

Він лежав на шляху, він конав,
В ранах весь і без всього, що мав:
Без одежі, грошей і без краму –
Все грабіжники взяли до грама.

Ось повз нього проходить Левіт,
Несучи у руках Заповіт,
І священик проходить байдуже
Так, немов обминає калюжу.

Стогне зраний бідний юдей,
На своїх все чекає людей,
Та ніхто й не питає про рани, –
Аж тут лучивсь якийсь самарянин.

Рани враз обв'язав і вином напоїв
І його, поміж двох уместивши ослів,
До гостиниці швидко доставив,
Заплатив ще й за лікарські трави.

Хто ж бо ближнім юдею з трьох був,
Хто ж про Заповідь з них не забув?!
Той, хто з серця чинив свою милість, –
Той твій ближній і Богу той милий.

Притча про робітників у винограднику

Н.З.

Мт. 20: 1-16

Ще до світ сонця на зорі
Господар вийшов із господи
До безробітного народу
На працю їх договорить.

До виноградників їх шле,
Умову склавши, щоб не даром,
А день роботи за динарій;
Погодились – старе й мале.
А через три години знов
Він інших шле на тих умовах,
Господар непохитний в слові,
Не ставить інших він умов.

І вже обідньої пори
Всіх, хто не мав іще роботи,
Він залучив, щоб власним потом
Динарій заробить змогли.

Прийшов і розрахунку час:
Динарій кожен з них отримав,
Та ремство чулось поміж тими,
Хто зранку до роботи бравсьь.

Мовляв, де ж видано таке,
Ми втричі більше працювали,
А плата порівно в загалі, –
Це дивне рішення якесь.

– О любі друзі, та хіба ж
порушив в чімось я угоду?
Отримав кожен нагороду
Обіцяну. Правдивий я ж.

Чи можна доброту ділить,
Її усім удосталь стане.
І будуть перші, як останні.
Я ж волен всіх однако грить.

Притча про мудрих і нерозумних дів

Н.З.

Мт. 25 1-13

Коли ж бо прийде Син людський,
Чи довго ще його чекати?
Багато хто хотів би знати –
У день який і час який.

Та, окрім Нього і Отця,
Ніхто про ті часи не знає,
А хто і як Його чекає,
Розкаже ліпше притча ця.
Про мудрих й нерозумних дів

Що йшли стрічати молодого, –
Важкою видалась дорога,
І сон здолати їх зумів.

Аж ось опівночі якраз
Долинула їм добра звістка,
Що молодий не забарився,
А йде у визначений час.

Розумні діви каганці,
Радіючи, враз запалили
(Оливи ще ж раніш купили)
Й назустріч вийшли в хвилі тій.

А нерозумні нум просить
Позичити і їм оливи;
Та ті порадили їм живо
Піти до крамаря й купить.

Ті купувать пішли, аж тут
І молодий прибув у силі,
Забрав готових на весілля,
Сказавши, зайвим з ним не будь.

Тож нерозумні як прийшли
І почали у двері стукать, –
Ніхто не зважив на ті звуки
Й не запросив їх за столи.

Притча про кукіль

Н.З.

Мт. 13 24-30,

36-43

Наш пане, свідки ж ми усі,
Що засівав своє ти поле
Зерном добірним, як ніколи.
Де ж кукіль взявсь на твій засів?

Він добре збіжжя заглуша
Своїм і коренем, і рястом,
Немов диявольське напастя,
Неначе на залізі ржа.

Ми ладні виполоть його,
Ти, власне, тільки накажи нам.
– Ні, не прийшла ще та година,
чекає часу хай свого.

Хай все проізраста до жнив,
Та перше, ніж пшеницю жати,
Звелю женцям повиривати
Кукіль, що буйно заряснів.

І перед тим як попалить,
Хай у снопки його пов'яжуть,
Пшеницю ж я на вагах зважу
Й до клуні зсиплю в тую ж мить.

Таке всім буде у кінці
Гріховного оцього світу.
Одним у полум'ї горіти,
Щоб не лишилось й корінців.

А праведним в новім житті,
Під новим небом з Богом жити.
І в тім новім прийдешнім світі
Вони засяють в доброті.

Притча про митника і фарисея

Н.З.

Мт. 18: 8-14

Два чоловіки – фарисей і митник
Зустрілись в Божім Храмі на молитві.
Ось фарисей, упавши на коліна,
Уголос промовля, щоб чули й стіни:

– Спасибі, вседержителю, наш Боже,
Що я в Твоїх очах, либонь, пригожий;
Пощусь, даю з прибутку десятину,
Перелюб не чиню, як та скотина.
Я митнику і здирщику не пара, –
Життя своє марную незадаром.
А митник і очей звести боявся
Й до Бога у покуті так озвався:

– Будь милостивий, Боже, я ж бо грішник
І в каятті своєму безутішний.

Він в груди бив себе в молитві щирій
Й більш виправданим був, бо більш довіривсь.

Як фарисей, себе він не підносив
І не дививсь на ближніх зверхньо-косо.
Понижені ж в собі – ті піднесуться:
У притчі за Ісусом – це є сутнім.

Притча про блудного сина

Н.З.

Мт. 15: 11-32

Це ж рідний брат твій – не лайно,
Ти ж порадій за нього, сину.
Він повернувся – не загинув,
Хоч і процвиндрив десь майно.

Проте душі не загубив,
Прийшов із каяттям додому,
На блуді, бач, набив оскому,
Нашкодивши лише собі.

Він мертвим був, але ожив,
Він пропадав, але знайшовся,
В собі гординю поборовши,
Порозумнішав, помужнів.

Тому на радощах таких
Вчинив на честь його гостину,
Простивши всі йому провини,
Так як прощають малюків.

– Але ж бо, – мовив старший син, –
Я слухаюсь тебе у всьому,
Роблю на тебе, а по тому
Чи заслужив я хоч на кпин?!
На честь мою хоч козеня
Було зарізане для друзів?!
Якби чинив ти по заслuzі,
Не був ображеним би я.

– О сину мій, ти ж бо завжди
Зі мною був і все твоє тут.
До тих, хто щирі у покуті,
Назустріч так, як я, іди.

Притча про злочинних виноградарів

Н.З.

Мт. 21: 33-46

Вважали за своє вони
Ці виноградники родючі,
Що їм господар, в далеч йдучи,
Лишив на догляд ще з весни.

Збирать врожай прийшла пора,
Готові для вина чавила,
У сонці сяють грона зрілі,
Аж серце радо завмира.

І шле господар слуг своїх
По частку свого винограду,
Та виноградарі на раді
Рішили повбивати їх.
Побили цих і інших теж,
Що послані були за ними,
Господар гнів свій ледве стримав
І сина шле до них...
Невже ж?!

Невже ж без сорому цей люд
Й посміє спадкоємця вбити?!
Посміли кляті. Батько миттю
Вчинив над ними правий суд:

Злочинців смертю покарав,
Віддавши виноградник іншим.
Наскільки праведним чи грішним
Покаже врожаю пора...

Притча про несправедливого суддю та вдовицю

Н.З.

Л.к. 18: 1-8

Молитвою гартується наш дух,
Молитва й Божий наvertsє слух.
В ній наша віра, каяття і сила,
Молитва – наших всіх надій горнило.
Вона від бід рятує і спокус.
У притчі так про це сказав Ісус:

– Неправедний суддя у місті жив
Ні Бога не боявся, ні мужів,
Творив за гроші все, що заманеться,
(Тим, хто при владі, так уже ведеться).

Та лучилось йому – вдова одна
Проханням побивалася щодня
Від злих людей її оборонить...
Судді набридло це в якусь-то мить,
І він сказав, – "Обороню та й годі,
Хоча мені й не буде нагороди".

А наш Господь, Творець наш, наш Отець,
Що лжу й облуду зводить нанівець,
Хіба ж Він за суддю того не вищий
І тих, що просять, у біді залишить?!
Кажу по правді – не залишить – ні,
Всіх, що Його прохають день при дні.

Чекайте, і подасть Він оборону,
Хто з вірою чекає – не потоне,
Хто стукає – відчиниться тому,
Хто просить світла – подола пітьму.

Притча про немилосердного боржника

Н.З.

Мт. 18: 23-35

Прийшов ось розрахунку час,
Перед царем раби в покуті:

Борги ж нікому не забуті
(Про сплату кожен зна наказ).

– Ти винен десять тисяч драхм, –
Цар мовить грізно боржникові, –
Тому-то долю я вготовив
Тобі й таким, як ти, на страх:

Продам тебе й твою сім'ю,
Твій двір і всі твої набутки,
І будеш ти у вічному смутку,
Пізнаєш владу так мою.

Тоді той раб упав до ніг,
Благаючи його простити
(Щоб мав цареві відслужити
і розплатитись врешті б зміг).

І змилюсердився той цар,
Звільнив раба, борги простивши,
Лукавий раб побіг скоріше
Сім'ї сказати про щедрий дар.

Та по дорозі він зустрів
Товариша, який був винен
Йому сто драхм. Він і накинувсь –
Віддай, мовляв, мені борги.

– Чекай, дай час, – просив боржник...
Не жаливсь – кинув до в'язниці,

Як цар узнав про вчинок нищий
Свого раба, то так прорік:

– Лукавий рабе, я ж колись
Простив і борг твій, і провини
Не як рабові вже, як сину,
А як же з ближнім ти повівсь?!

Отож як борг не віддаси
Мені в цю мить – катуйсь в неволі...
Така на всіх чекає доля,
Хто ближнього не вмів простить.

Притча про гірчичне зерно

Н.З.

Мр. 4: 30-34

Із чим порівняємо Царство Небесне,
В якому всі праведні в славі воскреснуть?

Воно як найменше гірчичне зерно,
Що кинуте в землю весною давно,

Та з часом – найбільшим зелом розрослося,
В міжвітті якого й птахам місця досить.

Немає там смутку і горя нема,
Там спокій і радість – Любов там сама.

Притча про загублену вівцю ї загублену драхму

Н.З.

Лк. 15: 1-10

Від ста одна відбилася вівця
І заблукала десь на манівцях.

Покинув пастир у степу отару,
Шука одну й знаходить незабаром.

І, повернувшись у свої краї,
Рече він друзям, як знайшов її.

І просить їх він розділить з ним радість
Вином із запашного винограду.

Про жінку мова далі в притчі цій,
Що мала десять драхм в своїй руці.

Одну згубила десь, то світло й світить,
Шука, знаходить й нум до всіх радіти.

Отак радіють й ангели святі
За грішника, що щирий в каятті.

Що десь блукав, та повернувся знову,
До істинної Божої Любові.

Притча про гостей весільних

Н.З.

Мт. 22: 2-14

Покликані, – а не прийшли,
І обгорнула серце туга.
Хіба ж для батька не наруга –
Весільні без гостей столи.

Він сина женить. Гості ж де?
Гордують гості у погорді.
У них свої торги сьогодні,
Ніхто з покликаних не йде.

Прохать він вдруге слуг послав
Й над слугами ті поглумились;
Покривдили, а то й убили,
Мовляв, їх час не для забав.

Цар-батько винищив убивць,
Та не загоїлась образа.
Він слугам знову дав накази
Звать всіх, хто б на шляху зустрівсь.

Прийшов і добрий люд, і злий,
Й той, хто не вдяг весільну одіж,
Хоч це, казали у народі,
Було зневагою до всіх.

І батько кинути звелів
Того до чорної темниці,
Туди, де сонцю не світитись,
Де плач і скрежет лиш зубів.

Багато кликаних було,
Й хоч вибраних лишилось мало,
Запанувала радість в залі –
Всміхнулось батькове чоло.

Притча про таланти

Н.З.

Мт. 25: 14-30

Кому дано, тому іще й додасться,
Як не дано – відніметься й що є.
Переборовши труднощі й напасті,
За працю кожен матиме своє.
В далеку путь збирається господар,
Добро віддаючи своїм рабам...
Давно ж він знає, хто на що з них годен
І хто який в душі з них має храм.
Тому один отримав п'ять талантів,
А другий – два, а третій – лиш один.
Тож перший, щоб йому ще більше мати,
Не гаючись, робив грошообмін:
З п'яти талантів п'ять іще набувши,
А другий з двох набув нових ще два,
А третій, щоб нічого не порушить,

Щоб від думок не пухла голова,
Один талант і той сховав у землю:
Віддам, мовляв, я панові, що взяв,
Не буду піклуватись на даремне,
Бо всяке може трапитись, хто зна?!
Господар повернувся по довгім часі
Та й зажадав відзвіту од рабів.
То ж перший, що з п'яти ще п'ять запасив,
Усі й віддав, й за нього пан зрадів.
А другий замість двох віддав чотири,
Щоб звеселився серцем його пан.
А той, кому один талант довіривсь,
І повернув єдиний той талант.
І знаючи сувору пана вдачу,
До нього він казав, чом так вчинив,
Мовляв, ти хоч не сів, та одначе
Збираєш урожай у пору жнив.
– Лукавий рабе, нищий і лінивий,
Ти знав, що хоч не сів я, та жну,
Чому ж тоді ти не запасив жниво.
Та ще й не визнаєш свою вину?
Віддам я цей талант отим, що мають,
Тим двом віддам, що вірні і в малім.
Тому і в більшім їм я довіряю –
Буть хазяями на моїй землі.
Раба ж бо непотрібного відкиньте
До темряви, щоб й писнути не смів.
Йому й таким, як він, довіку скніти
Отам, де плач і скрежет лиш зубів.

Притча про слухняного і неслухняного сина

Н.З.

Мт. 21: 28-32

По правді вам кажу, що в Царство Боже,
Зборовши смерть, ступити може кожен,
Хто навіть гріх чинив, але покаювсь, –
Він від Отця уже прощення має,
Бо, визнавши усі свої провини,
Гидоти неподобства вже не чинить.
Однак хто слуха й розумить не хоче
В Ріці Життя і рукава не змочить.
Один ось чоловік своїх синів двох кличе
Й наказує їм, дивлячись у вічі,
Ставать на виноградник до роботи...
Син старший відповів, що він не проти.
Та, від природи будучи ледачим,
На виноградник не пішов одначе.
Молодший же хоч і кричав "Не хочу",
Та все ж пішов і працював до ночі.

Хто ж батькову із них уволив волю?
Звичайно, менший, загули по колу,
І фарисеї, й книжники, й святоші
(Що начебто несуть духовну ношу).
На що Ісус промовив: "Рід лукавий,
Вам суттю б слова володять по праву,
Чому ж тоді через Івана звістку

Відкинули ви, мов дубову тріску?
Та і Мені й тепер не ймете віри,
Лютуєте на голос Мій, як звірі.
А грішники, повіривши душею,
Вже пробудились совістю своєю.
Тож, блудодійник й митник, що в покуті,
За віру будуть Богом не забуті.
І в час Господніх задумів і звершень –
Не ви – вони у Нього будуть перші".

Про бідного Лазаря

Н.З. Лк.

16: 19-31

Багатий чоловік і бідний Лазар
Жили собі не порізь, та й не разом:
Єдинорідні, із одного міста,
І зліплені, либонь, з одного тіста,
Та перший був і вдягнений, і ситий,
А бідний мусив ледве животіти:
Обірваний, зневажений, голодний,
В якого – завтра гірше, ніж сьогодні.
Та смерть обох їх на той світ забрала
Й на суд їх душі перед Богом стали.
І довелось багатому по тому
Вогнем у пеклі набивать оскому.
Він звідти вгледів, як бідар злидений,
Що жебрав в нього під вікном щоденно,
У лоні Авраамовім раює,
Де в злагоді Господній все існує.
І він змолвився:

– Отче Аврааме,
Ти ж змилуйсь наді мною,
ти ж – над нами.
Пошли до мене Лазаря, хай змочить
Хоч мій язик, що в полум'ї клекоче.
Та Авраам йому відповідає:
– За розкіш там ти тут платити маєш.
Та, окрім того, поміж вас безодня,
Яку здолати ви усі негодні.
– Пошли тоді моїм братам хоч звістку,
Їх п'ятеро живе в моєму місті.
Щоб в каятті їх дні були наступні,
Щоб їх тут не товкли в огненних ступах.
Вони повірять, як хто прийде з мертвих.
Зрік Авраам на те:
– О роде впертий,
Вони ж Мойсея мають і Пророків,
Невірниками бути вже ж їм доки.
В гріховності своїй не знають міри,
То й з мертвих, хто воскресне, –
не повірять.

Не ховайте світла

Н.З.

Мр. 4: 21-25

Хто має вуха, хай же слуха
Про світло, що дола пільму.
Воно сіяє і не тухне,
Тому й вклоняються йому.

Те світло високо підносять,
А не ховають під столом,
І променів від нього досить,
Щоб бачити усе кругом.

Й таких ніде немає сховів,
Яких Всевишній би не знав.
Нема й таємного такого,
Що не виходило б на яв.

Якою мірою, хто міря,
Йому й відміряється тим,
Хто серцем Богові довіривсь,
То й сила Божа буде з ним.

Месія любові й доброти

Свята Євангелія

– Месія чи новий пророк?! –
Гуде чутками Іудея
І книжники, і фарисеї
Вже від Ісуса ні на крок...

Із недовірою однак,
Щоб у чаклунстві звинуватить,
Є ж доказів уже багато,
Що Він на дивину мастак:

З води вчинив міцне вино,
На морі втихомирив бурю,

Йшов по воді і не зануривсь...
Від кого ж це Йому дано?!

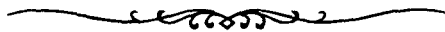
Розслабленого вздоровив,
Відкрив ураз сліпому очі,
І робить це, коли захоче –
Суботніх не тримає днів.

І демонів злих виганя,
І каже всім, що Він – Син Божий,
А Бога ж зневажають негоже –
У цім Його тяжка вина.

Із мертвих, кажуть, воскресив
Він Лазаря й дочку Яіра.
І декотрі Йому вже вірять...
Щоб Він Ізраїль весь не звів.

В Його учинках і словах
Законам нашим небезпека:
Бо, каже, час той недалеко,
Як храм зведе Він по трьох днях.

Хіба ж не богохульство це,
За лжу ж вкаменувать замало...
А Він творив Добро і далі
В ім'я Отця й разом з Отцем!

* * *

Н.З.

Ів. 13: 19-20

Одвічно нерухомий час,
Це ж ми скороминущі в часі.
Світ від Ісуса не погасне,
Бо він же в часі не погас.

Бо Він же в часі пломенить,
З хреста того, що на Голгофі.
Й не убува Його нітрохи,
Й не затуха Він ні на мить.

Збулося за Писанням все:
Хто хліб спожив з Ним, той і зрадив,
Й синедріон схвалив на раді,
Що хрест Він Сам свій понесе.
Хоч не було на Нім вини,
Однак юрмовище волало.
Його розп'ять... і розіп'яли
Царя юдейського в ті дні.

"Звершилось", – й голову схилив,
Віддавши Богу Свого Духа,
Нове життя крізь смертні муки
Він людству грішному втвердив.
Бо третього Він дня воскрес,
Смерть у двобої перемігши,
Крім Сина Божого, хто б зміг ще
Так свідчить Правду із Небес.

* * *

Хоч доля всіх творців добра –
Буть на хресті разом з Ісусом,
Однак цього я не боюся;
Хай тіло в муках помира,
Лиш до піднесеного в Дусі
Наблизиться ота Зоря,
На котру повсякчас дивлюся.

Зоря Христова, що в мені
Ранкове сяйво пробудила
І додала снаги та сили,
Щоб зваби подолать земні.
Й те, що здавалось вчора милим,
Для мого духу не в ціні...
Плоди ж від Господа дозріли.

Творцю Всевишньому хвала!
Він від Зорі Свогого ж Сина
До мого серця промінь кинув
Й привита гілка ожила.
Тож я чекаю на годину,
Коли крізь ніч невіри й зла
Засяє плід на тій гілчині.

* * *

Я камінь, що від болю не сп'янів,
Не вмер, лиш почорнішав від отрути.
Не куплені за тридцять інвалютних
Душі моєї і любов, і гнів.

Як добре, що не має камінь сліз.
Розіб'юсь вдруз й межі очі неситим –
Допоки ж вам на горі вбогих грітись
І повзати по беззаконню скрізь.

Народе мій, за тебе я молюсь,
Аби лихі твій дух не вкам'янили
Й не підвели лукавством до могили,
Щоб нишком поховать в ній без жалю.

Я камінь, та жива моя душа,
І всім еством я чую голос Божий:
– Народ терпінням лихо переможе...
без милості ж нас Бог не полиша.

Християни

Понижені, але не ниці,
Покривджені, але не мстим,
Ми будівничі на землі цій,
Що зводять до небес мости.
Крізь терни зверхності й огуди,
Всім серцем віддані Христу,
Підносимо й довіку будем
Підносять істину просту:

У Бозі – ближнього любити
І родовід свій шанувать,
В пітьмі зневіри бути світом
Й женцями правди в сіножать...

І попри суєти людської
Хвалити Господа за те,
Що Він життям Своїм, Собою
Скупив наш гріх в Ім'я святе.

Віддав Себе Сам на поталу
Заради нашого життя...
Йому й судить, які ж ми стали,
Й чи щирі наші каяття.

Символи нашої віри

Вірю в єдиного Бога-отця,
В бачене вірю і в те, що не бачу;
Всесвіт не був би без Божих освячень,
Неба й землі не було б без Творця.

Вірю у Господа Йсуса Христа,
В єдинорідного Божого сина,
Що від Отця з предковічності злинув –
Світло від Світла ця єдність свята.
Злинув заради спасіння людей
Духом Святим, і в Пречистій Діви
Він народився і світ ошасливив –
Чисте проміння від Нього іде.
Взяв на Себе тяжкі наші гріхи,
Та розіп'яли Його при Пілаті,
Він і вмираючи не винуватив
Люд, що творив свої вчинки лихі.

Третього дня Він із мертвих воскрес,
В небо зійшов – до любові крізь муки.
Там ув Отця сів по праву Він руку,
В часі ж судить нас гряде із небес.

Царствію Його не буде кінця –
Він же в Отцеві і в Дусі Святому.
Церква Соборна нас впевнює в тому,
Що в триєднанні є святість вінця.

В хрищенні й сповіді – віра моя,
Вірю я в мертвих близьке воскресіння,
В нову добу і в майбутнє спасіння –
Віра в Христа мені сонцем сія!

* * *

Від берега якого й до якого,
Яким шляхом і по яким шляху...,
У перворіднім купані гріху,
З нас кожен йде по-своєму до Бога.

Мов спрагли до живої прохолоди;
Криниці тої, що немає дна.
І поодинці, й цілі племена,
У єдності йдуть нації й народи.
Але не всі живий пригублять трунок,
А лише ті, що в час випробувань
Не перейшли дозволеного грань,
Не осквернили Божий подарунок –

Оте животворяще справді Слово,
Що в Синові Його явило суть.
І тільки ті, що за Христом ідуть,
В собі відчують Істину Любові.

Наснаги, віри і довготерпіння
Я прагну і народу, і собі,
Щоб у грядущій, у новій добі
З нас кожен зміг відчуть свою нетлінність.

ІЗ КНИГИ "ШЛЯХАМИ ОСЯЯННЯ"

* * *

Ні радості в мені, ані печалі,
Та й спокою, на жаль, в мені нема.
З глибин душі із піднятим забралом
До мене йде Поезія сама.
Щоб дух, що у мені, сумлінням мучить,
На протиріччях розпинать думки
Й вінчати Слово тереном колючим,
(Лаврові ж іншим роздані вінки).
Терпи ж бо мною вистраждане Слово,
Моє дитя народжене на світ,
Напоєне надією й любов'ю,
Із вірою, що зможе світ зігрить.

* * *

На окриллі, на підкрилку, на крилі,
Лиш би тільки, боронь Бог, не на мітлі.
Лиш би тільки, боронь Бог, не шкандибать,
І не повзать, й не скрадатися, мов тать.
Не багато в тебе. Господи, прошу –
Лиш знічев'я б не стоптати споришу...
На окриллі, на підкрилку, на крилі –
Лиш небесно, щоб торкатися землі.

Це бажання, чи це кредо, чи це хіть?!
Ой нелегко власну душу зрозуміть.

* * *

Душа сьогодні розкошує,
Впилася почуттям душа,
Примарне майбуття малює,
А за душею ж ні гроша.

А їй байдуже, – боса, гола,
Голодна в холоді й співа,
Та ще й регочеться з недолі,
Мовляв, а я ж таки жива!

* * *

Світ зітканий із поетичних рим,
Гармонія довкіл у всім панує:
В росинці Всесвіт сам вінчує,
Бо Дух Господній пломенить у нім.
І лиш людина на святій землі,
Мов навіжена у своїй гордині.
І від того з народження вже гине,
Та не зважа на власні вчинки злі.
Планету обпаплюживши свою,
Засмічує уже космічні далі,
Та і цього здається їй замало –
Самого Бога виклика на прою.
Вгамуюсь, людино, ти лиш поріхня,
Оживлена на мить Господнім Духом.
Ні бачить не навчилася, ні слухать
Того, Кому підніжок ця земля.

* * *

Я не прошу багато літ життя
І не прошу тих літ укоротити:
Дай, Господи, їх стільки, щоб в цім світі
Я задум Божий вволив до кінця.
Щоб воля та, що зріє у мені,
Лиш Божій упокорювалась волі,
Щоб я собою не пишавсь ніколи
І не зважав на пристрасті земні.
Щоб звабне баговиння тих спокус,
Що кожному лукавий уготовив,
Не засмоктало справжньої любові,
За вразливість, якої я боюсь.
Боюсь за те, що тиха й мовчазна,
Й не лізе притьмом кожному у вічі,
А лише совість час від часу кличе,
Коли буває задріма вона.
Отож і будить вбогим помогти,
До бід людських не лишитись байдужим,
Але найголовніше бути мужнім,
Щоб з Правдою гіркою бути на "ти".

* * *

Я лише форма, той живий посуд,
Що сотворив Господь собі во славу
Й судить мене Він лише має право,
Бо лише Його справедливий суд.

І сутність і чуттєвість, що в мені,
З народження даровані теж Богом
Із багажем гріховного й святого,
Що полишили прашури земні.

Тож як данням я тим розпоряджусь,
У власних вчинках як я перемножусь,
Тим й зароблю правдивий присуд Божий
За праведність, байдужжя, чи за лжу.

Тому-то я свої забгання й хіть
Підтоптую під ноги Божій волі,
Хоч інколи і важко це до болю, –
По-іншому однак не можу жить.

Стара притча до нового лагу

Безпутнє розпуття
Під мжичкою й мливом.
Прощальним салютом –
Нескошена нива.

Засіяна дідом,
Збережена батьком
Для ока сусіда,
Що з мертвою хваткою.

Неначе шуліка,
Розправивши крила,
З трибуни кувіка
Про неї щосили.

Мовляв, що земельку
Ми враз розпаюєм
Івану й Омельку –
Хай хлопці раюють.
Та Йвану й Омельку,
Що в селах лишились,
Піднять щоб земельку –
Ні коштів, ні сили.

Ось тут й допоможе
Їм добрий сусіда.
Отрима з кожен
Чимало субсидій.

Якраз, щоб хватило
Їм віку дожити.
Сусідова милість
Відома у світі...
Сусіду земелька
Відійде із часом,
А Йвану й Омельку
Як є – в свинопаси.

Сходи

* * *

Серед зими пробилася трава
– Це ж зойк Землі, а кажемо – дива...

* * *

Найбільший дар від Бога – це любов,
Вона в житті – основа всіх основ.

* * *

Що важить слово у вустах глупця –
Не більш за січку, що в руках мерця.

* * *

Коли болить за інших голова,
Ти не журись – Душа в тобі жива.

* * *

Щоб взнати присмак згірколого вина,
Пий не вино – пий чашу пізнання...

* * *

В мені всякчас добра зі злом – двобій:
Важка то боротьба, бо світ цей, власне, мій.

* * *

Хто вчинками й словами чинить мир –
Душа в нім чиста й чистий в ньому зір.

* * *

Яка ж довершена краса,
Яка гармонія в природі:
До сонця, що повільно сходить
Ледь-ледь всміхається роса.

Розкрилюється літній день
Пресвітлим ангелом із неба... –
Ось-ось пташки почнуть молебінь...
А поки що анітелень.

В цю дивну мить моя душа
Раює в першому промінні.
Лиш так приходить просвітління,
Що й в скруту нас не полиша.

ІЗ КНИГИ "ЖИТТЯ У СЛОВІ"

* * *

Вщерть наповнений, по вінця
Я любов'ю до землі,
Бачу Всесвіт у рослинці,
Бачу велич і в малім.
Відчуваю пульс Галактик,
Навіть їх серцебиття:
Біоритми, біотакти –
Те, що просто звем – життя.
Відчуваю Божу милість,
Що Собою живить все.
Це ж Його небесна сила
Й нас у Просторі несе.
В цій одвічній коловерті
Переходим в щось нове,
Бо немає в Бога смерті,
Все, що в Нім, то все – живе!

* * *

Поза часом в просторі як є
Дні пливуть невинними струмками
І впадають в невідь разом з нами,
Звідки кожен п'є життя своє.

Сушого відвідчна коловерть,
Де нема поняття навіть смерті.
Всесвіту Божественна відвертість
Мудрістю наповнена ущерть.
Кожен атом чи нейрон, чи ген
Має власну нішу чи орбіту,
В єдності несуть собою світло,
Щоб ставало видко все, як вдень.
Форм нових шука єдиний зміст,
Що вінча собою Божу славу.
Все в довкіллі та й довкілля навіть –
Це з розчини Божої заміс.

* * *

І сказав я йому: "Мій пане, ти знаєш!"
Він же мені відповів: "Це ті, що прийшли
від великого горя і випрали одіж свою
та вибілили її в крові Агнця..."

Н.З. Ів.7:14

Душа моя та й сам я зовні в чорнім,
На голівешку весь перегорів,
В мені моя потворна неповторність
Без будь-яких (крім чорних) кольорів.

В квадраті чорнім чи у чорнім кубі,
Спресований тим, що зовем життям,
Я вже й забув, що теж колись голубив
Цей світ, що був хоч трішки з білих плям,
Тепер же він, стемнілий від мерзоти,
Від вселюдських наземних нечистот,

Весь спохмурнів і врешті став супроти
Й натомість жита висіва осот.
Мій час настав цю чорну випрать одіж
І в крові Агнця вибілить її.
Й гріхи людські спокутувать сьогодні
А з ними, власне, і топтать свої...

* * *

*Світлій пам'яті
Серафима Саровського*

Всі помисли мої й діла,
Мою потугу і наснагу
Чекають вже небесні ваги
Із шальками добра і зла.
На них до крихти покладуть
Мої набутки, їх поважать –
Небесна Правда там й покаже
Мого життя земного суть, –
Що ближнім на землі чинив
І чи творив в ім'я Ісуса,
Чи жив у Дусі, чи в задусі
Й чи не проспав сівби і жнив?
І чи моливсь за рід наш весь,
Що вигнаним за гріх був з раю, –
Лиш в каятті надію ж маєм
На милосердя із небес
Того, хто буде нас судить,
В Нім влада ж від Отця повсюдно:
В чім стріне нас Він, в тім й засудить –
Тож вчёмось ближнього любить.

* * *

У якому б не бути нам світі,
До яких не летіти б зірок,
Все наге перед Ним і відкрите –
Кожна думка, що в нас, кожен крок.
Тож облишмо всезнайства гординю,
Бо дасться від Бога нам те,
Щоб до Нього у вірі долинуть
Й осягнуть Його Ймення святе.
Й горе тим, що не можуть відчуті
Його волі, що в кожному із нас.
Так й протопчуться на перепутті,
В бездуховний впадаючи сказ.

* * *

Прописка душі на Розхристаній вулиці,
Садиба у неї без тину й воріт,
Старий журавель над колодязем журиться,
І тихо з-під цямрини в небо зорить
Очима живої води з прохолодою –
Прийдіть і смакуйте її досхочу.
Та тільки не плюйте, як це часто водиться, –
Вода перетерпить, та я не змовчу.
Заходьте до хати, там двері відчинені:
Замків і в помині нема й не було.
Хліб-сіль на столі (до гостей же – з гостиною)
Та перше схиліть у молитві чоло.
Де всякого люду душа моя з радістю:
До праведних й тих, що зблудили в житті,

До злодіїв навіть, та більш до окрадених
(Хоч всі ми, далеко, на жаль, не святі).
Однак і в щедрості є міра без виміру,
Що вдієш з душею, вона ж бо така... –
Не терпить байдужості, хамства і сірості,
Гординю, брехню й на поріг не пуска.

* * *

Предивна Божа благодать
З небес докільля все вінчує
Натомість чути ж "Алілуя!.."
На честь Того, Хто міг це дати.

Хвала Єдиному Творцю
За дні весняні і зимові,
За літо, осінь, що з любов'ю
Несуть собою мить оцю,
Мить неповторності з буття,
Що в споконвічній коловерті,
Де й, справді, не існує смерті,
А тільки безліч форм життя.

* * *

Напівбрехня – це суть – неправда,
І напівправда – суть – брехня.
Злодюга, що у ближніх краде,
Й напів, що його не спиня.
Напівлюбов – це суть – байдужість,
А напівненависть ще гірш.

Найбільш лякливі – напівмужні,
Напів купляється за гріш.
Напівлюдина – це вже нелюд.
Напівнарод – юрба чи збрід.
Найбільш сумні – напіввеселі,
Напів – це крок ні "до", ні "від".
Й коли зашкутильгав у слові,
Промовши його напів...
Вважай, що під нічним покровом
Його, мов злодій, ти убив.

Народе мій – моя кровинка

(цикл)

I

Такі вже ми, напевне, від природи,
Така вже в нас розпроклятуша суть:
Кому не лінь, усі нас при нагоді
З погордою зневажливо товчуть.
А ми мовчим та підставляєм шию,
Ще й голову, (якщо вона в нас є),
Згинаємось, бо це ми добре вмієм,
Та вболіваєм – кожен за своє.
Слова правдиві ставимо під сумнів,
Тому що можновладці так велять.
І ти, Тарасе, бачу призадумавсь.
В граніті почорнівши від проклять.
А я уже, їй-бо, й не проклинаю,
(Що ж як холуйство й рабство у крові).

У ріднім краї гноблені до краю,
Та ще й кричим, що ми, либонь, живі.
Але в житті однак буває мертвим
Народ чи збрід, що не встає з колін,
Які уже аж до кісток протерті,
Так і повзем за кимось навздогін...
...Твій біль в мені, бо я ж твоя кровинка,
клітиночка жива – не самоїд.
Не куплений й не проданий на ринку,
А той, що переходить з роду в рід.
То як же бути далі нам, народе?!
З надією на Бога піднімайсь,
Сам з мертвих воскресай уже сьогодні
І оживи собою рідний край.

II

За всі народи я молюсь,
Єдиним сонцем всі ж зігріті,
Одного Бога всі ми діти,
Однак найбільш прошу за Русь.
Прокинсь, оговтайсь, подивись
Й побач, хто світом заправляє,
Й хто хоче, щоби в нашім краї
Чинилось гірше ніж колись.
України милої сини,
Сини Росії й Білорусі,
Допоки житимем в задусі,
В страшних обіймах сатани.
Допоки наш здоровий глузд
Труїти будуть наші чвари.
Самі ж себе кладем на мари,
Серця й ті дробимо на друз.

Відкиньмо ж те амбітне "я"
Згадаймо ми ж такі слов'яни,
Ще й православні християни
І Русь – єдине в нас ім'я.

III

Так, ненавидячи, люблю
Тебе, народ мій недолугий,
Пошитий у довічні слуги
Не Вашингтону, так Кремлю.
Клену й молюся за тебе,
Прозрій нарешті й роздивися,
Хто возсіда у владних кріслах
Й під них кістки твої гребе.
Хто підкупля тебе за гріш,
Щоб розпродать з аукціону,
А ти мовчиш чи "біса гониш",
Щоб в яму кинули скоріш.
І доки будеш ти терпіть
Тих, хто вважа тебе за бидло,
Диви, бо й сам собі обриднеш
Та й пропадеш в якусь-то мить...

IV

А мій народ із місця ані руш
Лобами в землю вперсь отетеріло
Без мислі, що вже вирита могила
Йому й не для народжених ще душ.
Прокинся ж бо, кровиночко моя,
Згадай, що в тебе голова на плечах,
Хай оживуть в тобі твої Предтечі
І врешті зійде і твоя Зоря.

* * *

Чи навзник упаду, чи горілиць,
Яким би не було оте падіння,
Лиш би не впасти перед кимось ниць
Й не повзять перед будь-ким на колінах.
Це не моя гординя, їй же бо,
Це гідність, що дарована нам Богом,
Немає проміжного тут "або"
Є ж паралельно торені дороги.
Тому себе, свій рід і свій народ
Не ставив і не ставлю вище інших,
Хоча за терпеливість в час негод
Ми, певне, заслуговуєм на більше.
Однако не мені судить про це,
На все, що є, як кажуть, Божа воля,
Та гірко бачить, як собі в лице
Плюєм самі ж, як в комедійній ролі.
Ніяк не доберу, так що ж це в нас,
Менталітет холуйства, а чи дурість,
Чи впали, справді, в бездуховний сказ,
Що зневажаєм дух свій (краще в шкуру)...
Чи навчено нас так, немов не гріх,
Щоб зневажать своє коріння й слово,
І в інших викликать ядучий сміх,
А не повагу з крихтою любові.

* * *

Із горя ближніх не радію,
Із лицедійства не сміюсь –

Та ми й самі у цьому, браття, винні
(купились на макуху, хай їй грець),
Яка ж то воля, як моя Україна
Сплюндрована "своїми" ж нанівець...
Коли престижна мова лиш англійська,
Коли вже забуваєм за своє,
Коли заокеанське лицедійство
Нас убиває, доки не доб'є.
Одурені і зверхні й ті, що знизу,
Для себе понароблювали пут.
Заздалегідь готуйте, певне, візи,
Щоб прадідів своїх же пом'януть...
Не вірю, що це вічне очманіння,
Час просвітління бачу вже гряде.
В оновленім підбитім поколінні
Подібних бід не буде в нас ніде.

* * *

Чомусь так на душі непутньо,
Така гризе мене печаль,
Так наче Богом призабутий,
Мов той осколок від скрижаль.
Розбитих велетом Мойсеєм
Із пересердя на народ,
На бунтівних своїх юдеїв,
За їх зневіру в час негод.
Отак і я уболіваю
За Україну, за слов'ян,
За їхні чвари в ріднім краї
На радість західних поган,

Що звикли бачить нас рабами,
(Ми ж майже смітник в їх очах)
Але однак наш Бог із нами
І Ним торований нам шлях

До волі духу, до свободи,
Які зорять нам у Христі.
До нашої любові й згоди,
Розп'ятій нами ж на хресті.

* * *

С.З.

Дн. 12:1

І постане того часу Михаїл, Великий
той князь, що стоїть при синах Твого
народу, і буде час утиску, якого не було
від існування люду аж до цього часу.
І того часу буде врятований з народу
твого кожен, хто буде знайденим
записаним у книзі.

Народе мій, волом довготерплячим
Тебе не дарма визнано давно:
І лоб вола, і шия теж воляча –
Якраз по ній підігнане ярмо.

Погоничі погейкують про "волес"
(Так як про "демос" в радах далєбі).
І, глядячи твої реберця голі,
Везуть собі все на твоїм горбі.

А ти мовчиш, уже й не ремигаєш,
Бо що твоє напівголодне "Му..."
Нагодували закордонним раєм
Крізь куці вуха голову німу.

Німуй і далі та диви з-під лоба,
Як ті, в законі, з тебе точать кров,
Бо для багатих ти як є – худоба:
В новім минуле повертає знов.

Мій добрий люде, скинь волячу шкіру,
Себе ж таки людиною яви.
Гріх завеликий кликать до сокири,
Як далі животіть, ти сам диви.

Одна порада – покладись на Бога,
Не спокушайся злом, перетерпи...
Тобі й важка хоч випала дорога,
Та славу скласти Господу – тобі!

* * *

Рано записали в доходяги,
Я ще можу щось таке утнуть
І без чорних і без білих магій,
Що ні верть тобі тут, а ні круть.

Заплету я перш в косу дівочу
Веремію найдивніших слів
Й стану юним сам, коли захочу,
Та, щоправда, вже перехотів:

В зрілім віці теж свої принади,
Тож пощо мені минуле те:
Щось незвичне ж діється із садом,
Якщо він по осені цвіте.

А в моїм саду те, що шукали:
Яблуко дозріле на гіллі,
Біла хризантема, наче краля,
Й пісня лебедина на крилі...

Та одначе, вам, навдивовижу
Свою силу чарів покажу –
Білим квітом обійму я вишню,
Перейшовши дозволу межу.

А то раптом вільним вітром стану,
Що і сам себе вже не зловлю...
Та вернуся пізно, а чи рано
На Україну милу... Бо люблю...

* * *

Сніговиця моя білолиця,
Що чаруєш поля та ліси,
Ти на конкурс не їдь до столиці,
Не збагнуть нам твоєї краси.

Там пречисту тебе опаскудять,
Зле потопчуть, докупи згребуть!
То ж міські, то не наш енські люди,
Інше бачення в них, інша суть.

Ну, а ми селюки по природі,
Нам до серця привілля, либонь,
Прилітай же, білявко, сьогодні
До моїх теж побілених скронь.

Я не буду тебе цілувати
І розтать у калюжу не дам,
Відсвяткуй до весни власне свято
Й возвелич чистотою свій храм.

Дочекайся найперших проталин,
Коли в трави себе переллеш.
В коловерті краси сплинеш далі,
Бо красі – ані краю, ні меж.

* * *

Скресає крига й воскреса ріка
Й, великою омившись водою,
Луги в довкіллі до сп'яніння поїть,
Щоб з уст їх пісня полилась дзвінка.
Як я люблю цю, справді, дивну мить,
Животворяще, справді, боже дійство.
Оце ж те воскресіння з мертвих дійсно,
В нім й дух мій ожива, щоб вічно жить.

Тобі одній, весняночко моя,
Віддам я почуття на розтерзання,
Бо теж упився повинню кохання,
Як з-під снігів пробуджена земля.

* * *

Так, наче й справді побував в раю
І тілом хворобливим, і душею,
Знайшов-таки від бід всіх панацею,
Утіху серця не чужу – свою;

Вербицю, що в ожинник забрела
Та й опустила віття над Десною,
А ще клаптинку неба над собою
Й пір'їну із буслиного крила.

Для щастя чи достатньо, далєбі...
Питають в мене зовнішньо подібні.
Бо на меті ж в них золото та срібло.
Багатств я ж інших забажав собі:

Цей літній день й те, що живе у нїм,
Оцю живу симфонію природи,
Яка тривожно вже звучить сьогодні,
Як в сонячній ще тиші наглий грїм.

* * *

Добридєнь, брате вінцєносний,
Що в літі бабинїм спинивсь.
Прийми непрошеного гостя:
Є ж чим вгостить опісля жнив.

Хоч молоде вино ще бродить,
По чарі вип'ємо до дна.
Чи буде ще коли нагода –
Життя ж, на жаль, – це мить одна.

Тож час настав обмізкувати,
Як далі нам з тобою будь.
З дерев та й з нас барвисті шати
Ось-ось вітри, як є, зірвуть.
Тож і залишимося голі,
(На краще нічого чекать):
вже й грушки зібрані в приполи
й давно в стіжках вже сіножать...

В тебе надія все ж на весну,
Я теж надією живу:
Опісля смерті мо' воскресну,
Ввійшовши в іпостась нову.

Але чи будеш там ти, брате,
Чи буде там твоя краса.
Чи затремтить на віях айстри
Сльоза чи вранішня роса?!

* * *

Як не крути, а визнать мушу,
Розкривши свій в собі секрет,
Десь в глибині готую душу
В незвіданий допоки лет.
Важкі набутки із собою
Таки їй доведеться взять,
Бо не одне добро лиш коїв, —
На ній гріхів моїх печать:
Когось знічев'я десь образив,
В оману десь когось завів.
Чи й сам себе довів до сказу
І відцурався власних слів.

Всього було... Молюсь і каюсь,
Й чиню, щоб більше не було,
Щоб у мені олюднів Каїн
Й зміцніло Авеля крило...
Щоби душа моя щемлива
В покуті йшла на Божий суд,
Я на землі плекаю жниво,
Ось тільки чи достатній труд.

* * *

Уже й мені гукають срібні дзвони,
Мовляв, пора збиратися у путь...
Заїндив фініш клятих перегонів,
Куди на плечах всіх нас віднесуть...
Зболіле тіло знов землею стане,
А дух мій, вірю, злине до небес
У світ, допоки нами ще не знаний,
Але він в Божій іпостасі єсть...
Від Нього – все і лине все до Нього.
Суть, що мій дух в собі Йому несе:
Добро ж чи зло мого життя земного, –
Там на Суді дам відповідь за все.
Тому, щоб духом там не почорніти
Й пекельним не зайнятися вогнем,
Допоки я живу на цьому світі,
Дай, Боже, в спеку будь мені дощем.
Дай, Боже, оцю землю не образить
І всіх і вся, що в ній. І, що на ній,
Щоб стало менше всяких негарздів
І в душі, і в матерії живій.

ЗМІСТ

ІЗ ЗБІРКИ "ДАРУНКИ ВЕРЕСНЯ"

"На порозі весна, – обережно!..."	3
"Залишила війна Вітчизняна..."	3
Синя криниця	4
Танок коваля	4
"За простоту без простаків..."	5
Приручення дикого коня	6
"Голодні думають про хліб..."	6
Весняне	7
Акварелі	9
Дарунки вересня	12
Диптих	13
Самокритичне	14

ІЗ ЗБІРКИ "ОРБИТА ЗЕРНИНИ"

Пісня ветерана	15
Орбіта зернини	16
Пам'яті батька	16
У музеї	17
"Завжди тяжію серцем до простого..."	17
Соняшникове диво	18
Ювілей самотності	19
"Хай в житті мене ще покрутить..."	19
"Вечір пам'ять мою колошкає..."	20
"Широкою дорогою..."	20
"Ще бурчить громовиця..."	22
Ромен	22
Післяжнив'я	23
"Дощ хлюпоче по полю..."	23

"Осінній тамуючи подив..."	24
"А що вам нап prorочила весна?..."	24
"Заземлений, у круговерті..."	25
"Одпечалить і снігом, одсльозить і дощем..."	25
"Вперед ми крутим колесо історії..."	26

ІЗ ЗБІРКИ "ТРЕТЄ ПОВЕРНЕННЯ"

"Парад пройшов – і під замки знамена..."	27
Батькова пісня чаїна	28
"Від сонця й поту вицвіла сорочка..."	29
Повернення	30
В риболовецькій артїлі	33
Тесля	34
"А мій вже травень на тїм боці..."	34
"Розпряжу я карого коня..."	35
"Я так втомився від печалї..."	36
Бїля скринї покїйної	37
"Тремтливї кучерї осик..."	37
"Укриває мене ковдра жовто-блаватного диму..."	38
Притча про старїсть, шаха та Аллаха	39
"Така вже звична таїна початку..."	40
"Жує туман снїги понад Десною..."	41
Весняне	42
"Нещадний з півночі травневик..."	42
"Під вечір сонце, обкосивши хмари..."	43
"Таке в свїті буває не часто..."	43
"Засоколїв в крайнебї промїнь..."	43
Пїслягроззя	44
Пробудження	44
"Пожовтіли зеленї китиці..."	45
Пїзня осїнь... вїтер... мжичка	45
"В холоднїм свїтлї ранньої зорї..."	45

"Вляглась хурделиця в замети..."	46
"Коли в серця і блискавка, і грім..."	47
Біла елегія	48
"Чи рання осінь, чи богиня йде?..."	48
"Одголубів і одголубив..."	49
"Згоряють над водою весла..."	50
"Ще і не вечір, кажуть, та й не ранок..."	50

ІЗ ЗБІРКИ "ЖИВИЦЯ ЖНИВНОГО ТЕПЛА"

"Щоб чорний ембріон намови..."	52
"Яке ж я слово покладу..."	52
"Забути, забути, забути..."	53
"Моя нещасна Україно..."	54
"Я вірш ячу, коли душа в огні..."	55
На Івана Купала	56
"Заясеніли ясени..."	56
Досвіток	57
До проблеми екології (цикл)	57
Провесінь	60
"Купаюсь в повені весни..."	61
Горобина ніч	62
Дисонанси післягроззя	63
"В осінню просинь полиск літа..."	63
"В лозняку достигає ожина..."	64
"Неповторно ітимуть дощі..."	65
"Я наслухаю тишу з тиш..."	65
"Сім'я... А наче без сім'ї..."	66
Втрата	66
"Мрія перемріється..."	67
"Під сімома вітрилами..."	67
"В житті моєму - ще не осінь..."	68
"Ми всі овеснені жінками..."	69

ІЗ ЗБІРКИ "МОЯ ТИ ЗЕМЛЕ"

"Я від землі – і в землю вірю..."	70
"Мій пращуре із глибини віків..."	71
"Дзвенить зоря над лугом вечоровим..."	71
Косарський хліб	72
"Везуть по білих коридорах..."	73
"Хлоп'ят ватага знову на рибалку..."	74
Диптих	74
На мотив народної пісні	75
З парубоцтвом прощання (<i>пісня</i>)	76

ІЗ ЗБІРКИ "СИВЕ БАГАТТЯ"

Молитва	78
"Нарешті перейшов живу межу..."	79
"Вранці після темнь-ночі..."	80
"З народження ми в Когось на прицілі..."	82
Останні слова Сократа	82
"Мотуззям руки вузлуваті..."	83
"Спочинь, душа моя, спочинь..."	84
"Стаю скупішим на слова..."	85
Первоцвіт не першого цвітіння	85
"Падолист тумани промива..."	86
"Вересню, зі мною не лукав..."	87
"Одкупався в снах рожевих..."	87
"Знай, грається у "гойдаша"..."	88

ІЗ ЗБІРКИ "ПІД СЬОМИМ НЕБОМ"

"Леліє небо золотавим мревом..."	89
"Наче схимник на прощі..."	89
Пам'ять дитинства (<i>триптих</i>)	90
"Навстіж вікна і двері..."	93
Сюрреалістична постель	94

"Чи можемо збагнути незбагненне..."	95
"Мій нерозумний, нечестивий люд..."	96
Гіркополинне	97
"Розважливих думок пропав і слід..."	98
"Біла музика печалі..."	98
"Прощай, липневе вінчування..."	99
Сюрреалістичне (<i>диптих</i>)	100
Діалоги	101

ІЗ ЗБІРКИ "НА ВІСТРІ ВЛАСНОГО МЕЧА"

"Ледь-ледь всміхається Десна..."	104
"Повірте, я люблю земне життя..."	105
"Плакала сопілка в переході..."	105
"Ні в що, ні звідки, в нікуди..."	106
"Чи тривожна музика, чи лиха година..."	107
"Я все-таки до літа доживу..."	108
"Вже полудень віку..."	109
"Ані снігів, ні проталин..."	110

ІЗ ЗБІРКИ "ДЕВ'ЯТИСИЛ"

"Пам'ять на ослоні до куделі тулиться..."	111
"Випадає на трави роса..."	111
"Ти майстриня розпинать і мучить..."	112
"Із небесного огрому..."	113
"І тумани, і роси..."	114
"Зовсім близько хвищує зима..."	115
На перший свій невітшний ювілей	116
Осіння просинь	117
"Дволітки грають з водограєм..."	117
"На сполох чи в похід трубить Трубіж..."	118
"Те, що наречено, те сталось..."	120
"Словесний смітник - це ще не держава..."	121

Мова	121
"Світла симфонія теплого літа..."	122
"Я совість ваша втоптана в багно..."	123
Джерельця (<i>катрени</i>)	124
Іскринки з багаття (<i>рубайі</i>)	135

ІЗ ЗБІРКИ "ОСЯЯННЯ"

"Довірмось Господу без чуда..."	150
Десять божих заповідей	151
Нектар Соломонових приповістей	152
Книга Еклезіястова	158
"Багато я в житті своїм зробив..."	159
"Для всього є свій визначений час..."	160
"Я знову побачив, що утиск від злих..."	161
"Слова твої хай нечисленні будуть..."	162
"Є, що усе людині Бог дає..."	163
"Сум обличчя твого добре серце вінчує..."	164
"Для кожної речі є право і час..."	165
"Що за життя до серця ревно брав..."	166
"Глупота псує нашу мудрість і славу..."	167
"Пускай же хліб свій по воді..."	168
"Тож пам'ятай свого Творця..."	169

ІЗ КНИГИ "ШЛЯХ ДО ОСЯЯННЯ"

Хліб життя	171
"Словам, що розпинаєм на хресті..."	172
Проповідь на горі	173
Ісус навчає притчами народ	184
Я - пастир добрий	184
Притча про сіяча	186
Притча про милосердного самарянина	188
Притча про робітників у винограднику	189

Притча про мудрих і нерозумних дів	190
Притча про кукіль	192
Притча про митника і фарисея	193
Притча про блудного сина	194
Притча про злочинних виноградарів	195
Притча про несправедливого суддю та вдовицю	196
Притча про немилосердного боржника	197
Притча про гірчичне зерно	199
Притча про загублену вівцю й загублену драхму	200
Притча про гостей весільних	201
Притча про таланти	202
Притча про слухняного і неслухняного сина	204
Про бідного Лазаря	205
Не ховайте світла	206
Месія любові й доброти	207
"Одвічно нерухомий час..."	209
"Хоч доля всіх творців добра..."	210
Я камінь, що від болю не сп'янів	210
Християни	211
Символи нашої віри	212
"Від берега якого й до якого..."	213

ІЗ КНИГИ "ШЛЯХАМИ ОСЯЯННЯ"

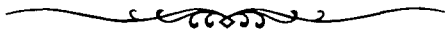
"Ні радості в мені, ані печалі..."	215
"На окриллі, на підкрилку, на крилі..."	215
"Душа сьогодні розкошує..."	216
"Світ зітканий із поетичних рим..."	216
"Я не прошу багато літ життя..."	217
"Я лише форма, той живий посуд..."	217
Стара притча до нового ладу	218
Сходи	219
"Яка ж довершена краса..."	221

ІЗ КНИГИ "ЖИТТЯ У СЛОВІ"

"Вщерть наповнений, по вінця..."	222
"Поза часом..."	222
"Душа моя та й сам я зовні в чорнім..."	223
"Всі помисли мої й діла..."	224
"У якому б не бути нам світі..."	225
"Прописка душі на Розхристаній вулиці..."	225
"Предивна Божа благодать..."	226
"Напівбрехня - це суть - неправда..."	226
Народе мій - моя кровинка (цикл)	227
"Чи навзнак упаду, чи горілиць..."	230
"Із горя ближніх не радію..."	230
"Не сміх, а гріх, що вже нас поділили..."	231
"Чомусь так на душі непутньо..."	232
"Народе мій, волом довготерплячим..."	233
"Рано записали в доходяги..."	234
"Сніговиця моя білолиця..."	235
"Скресає крига й воскреса ріка..."	236
"Так, наче й справді побував в раю..."	237
"Добрідень, брате вінценосний..."	237
"Як не крути, а визнать мушу..."	238
"Уже й мені гукають срібні дзвони..."	239

Літературно-художнє видання

Буденний Василь Йосипович

ПОЖНИВНА МЕСА

Вибране

Редактор **В.Йосипенко**

Комп'ютерний набір **З.І.Дем'яненко**

Комп'ютерна верстка та макетування обкладинки **Е.М.Олеженко**

Коректор **М.І.Москаленко**

Підписано до друку 10.06.2005. Формат 60x84/16.
Гарнітура Times New Roman Суг. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 14,42. Ум. фарб.-відб. 14,42. Обл.-вид. арк. 10,46.
Вид. № 16. Тираж 500 прим. Зам. №2633.

Комунальне підприємство "Видавництво"Чернігівські обереги"
14000, м. Чернігів, вул. Белінського, 11
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 824 від 28.02.2002 р.

Віддруковано в ТОВ "Видавництво "Аспект-Поліграф"
16610, м. Ніжин, вул. Шевченка, 109-А, тел. 3-11-08
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 1115 від 12.11.2002 р.